

**НАПОМЕНЕ УЗ ПОЈЕДИНАЧНЕ
ФИНАНСИЈСКЕ ИЗВЕШТАЈЕ
ЗА 2018. ГОДИНУ**

Београд, Март 2019. године

САДРЖАЈ

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ДРУШТВУ	4
2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА	6
3. НАСТАВАК ПОСЛОВАЊА У СКЛАДУ СА НАЧЕЛОМ СТАЛНОСТИ ПОСЛОВАЊА (Going Concern)	7
4. ГРЕШКЕ ИЗ ПРЕТХОДНОГ ПЕРИОДА, МАТЕРИЈАЛНОСТ ГРЕШКЕ И КОРЕКЦИЈА ПОЧЕТНОГ СТАЊА	8
5. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА	9
5.1. Процењивање	9
5.2. Ефекти курсева страних валута	10
5.3. Приходи	10
5.4. Расходи	11
5.5. Камата и други трошкови позајмљивања	12
5.6. Порез на добитак	12
5.7. Нематеријална улагања	14
5.8. Некретнине, постројења и опрема	15
5.9. Амортизација нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме	17
5.10. Умањење вредности нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме	18
5.11. Инвестиционе некретнине	19
5.12. Залихе	20
5.13. Финансијски инструменти	21
5.14. Готовина и готовински еквиваленти	23
5.15. Краткорочна потраживања	23
5.16. Финансијски пласмани	24
5.17. Обавезе	25
5.18. Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина	26
5.19. Накнаде запосленима	28
6. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПРОЦЕНА	29
7. ФИНАНСИЈСКИ РИЗИЦИ И УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА У ДРУШТВУ	31
7.1. Кредитни ризик	32
7.2. Тржишни ризик	33
7.3. Ризик ликвидности	39
7.4. Управљање ризиком капитала	40
8. БИЛАНС УСПЕХА	41
8.1. Приходи од продаје	41
8.2. Други пословни приходи	41
8.3. Трошкови материјала и трошкови горива и енергије	42
8.4. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи	42
8.5. Трошкови амортизације	43
8.6. Трошкови производних услуга	43
8.7. Трошкови дугорочних резервисања	44
8.8. Нематеријални трошкови	45
8.9. Финансијски приходи	45
8.10. Финансијски расходи	46
8.11. Остали приходи	46
8.12. Приходи од усклађивања вредности имовине	48
8.13. Остали расходи	48
8.14. Расходи од усклађивања вредности имовине	49
8.15. Порез на добитак и нето губитак	49
8.15.1. Усаглашавање добитка пре опорезивања и пореске основице	49
8.15.2. Порески губици исказани у Пореским билансима	50

8.15.3. Порески кредити по годинама	50
9. БИЛАНС СТАЊА.....	51
9.1. Нематеријална имовина	51
9.2. Некретнине, постројења и опрема.....	52
9.3. Инвестиционе некретнине.....	54
9.4. Дугорочни финансијски пласмани	55
9.5. Сумњива и спорна потраживања.....	56
9.6. Залихе и дати аванси	57
9.7. Краткорочна потраживања	58
9.8. Краткорочни финансијски пласмани	59
9.10. Активна временска разграничења	59
9.11. Капитал	60
9.12. Дугорочна резервисања.....	60
9.13. Дугорочне обавезе	62
9.14. Краткорочне финансијске обавезе.....	62
9.15. Обавезе из пословања	64
9.16. Остале краткорочне обавезе и ПВР.....	65
9.17. Обавезе по основу пореза на додату вредност и осталих јавних прихода.....	66
9.18. Одложене пореске обавезе и одложена пореска средства	66
9.19. Усаглашавање потраживања и обавеза.....	67
9.20. Ванбилансна актива и ванбилансна пасива	68
10. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА	69
11. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНА СРЕДСТВА	71
12. ДОГАЂАЈИ НАКОН ДАТУМА БИЛАНСА СТАЊА	71
13. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ.....	72
14. УСВАЈАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА	72

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ДРУШТВУ

ГАЛЕНИКА АД БЕОГРАД (у наставку: Друштво) је у Агенцији за привредне регистре регистрована као акционарско друштво за производњу лекова, дентала, антибиотика, фармацеутских сировина, парафармацеутике, ветеринарских производа и адитива.

Општи подаци о Друштву

Седиште	Батајнички друм бб, Београд, Србија
Матични број	07726325
Шифра и назив делатности	2120 - производња фармацеутских препарата
Порески идентификациони број	100001038

- Друштво је као прва фабрика фармацеутских производа у ФНРЈ основано 18. јула 1945. године, под називом “Фабрика фармацеутских и хемијских производа Галеника”;
- Дана 02.11.2017.године, потписивањем Уговора о продаји капитала АД ГАЛЕНИКА између Републике Србије, Министарства привреде и Купца: AELIUS S.A.R.L. Луксембург, поступак приватизације Друштва је успешно окончан;
- Матично друштво је „Aelius S.A.R.L“ (у даљем тексту „Aelius“), са седиштем на адреси Boulevard Prince Henri број 3А, L 1724, Луксембург, матични број 07462905, основано је 26.09.2017. године са циљем који обухвата учешће у оснивању, развоју, управљању и контроли других предузећа. Примарни циљ оснивања и функционисања подносиоца пријаве је управљање Галеником.
- Друштво „Montereseach SRL“ је у власништву друштва „EMS S/A“, које је регистровано у привредном регистру Бразила (Сао Пауло) под регистрационим бројем 57.507.378/0003-65, са седиштем на адреси Rod. Jorn. Francisco Aguirre Proenca, Chacara Assay, Hortolandia, KM 08, VL I, II E V, Сао Пауло, Бразил. Друштво „EMS S/A“ је највећи бразилски произвођач лекова, медицинских средстава и других препарата. Поред производње, друштво „EMS S/A“ се бави и истраживањем и развојем нових молекула.

Сходно регистрацији у Агенцији за Привредне регистре, **основна делатност Друштва** је производња лекова, дентала, антибиотика, фармацеутских сировина, парафармацеутике, ветеринарских производа и адитива.

Друштво је матично друштво које са следећа 4 зависна друштва чини **групацију**:

- Галеника Црна Гора д.о.о., Подгорица, Црна Гора;
- Галинг д.о.о. Београд - Земун, Србија;
- Галеника Бања Лука д.о.о., Република Српска; и
- Галеника Клирит д.о.о., Србија.

Процент власништва Друштва у наведеним зависним друштвима је приказан у наредној табели.

Учешће у капиталу зависних правних лица	
Назив зависног правног лица	% власништва Галенике
<i>Галеника Црна Гора д.о.о., Подгорица, Црна Гора</i>	75%
<i>Галинг д.о.о. Београд, Земун, Република Србија</i>	100%
<i>Галеника Бања Лука д.о.о., Република Српска</i>	100%
<i>Галеника Клирит д.о.о., Београд, Република Србија</i>	100%

Друштво је, сходно критеријумима прецизираним Законом о рачуноводству разврстано у **велико правно лице**.

У Друштву је **просечан број запослених радника**, на основу стања крајем сваког месеца, износио је:

- 2018. године 877 и
- 2017. године 1.367.

Финансијски извештаји који су предмет ових Напомена су **појединачни финансијски извештаји Друштва** и одобрени су од стране Генералног директора Друштва.

2. ОСНОВЕ ЗА САСТАВЉАЊЕ И ПРЕЗЕНТАЦИЈУ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

Друштво води евиденцију и саставља редовне финансијске извештаје у складу са важећим Законом о рачуноводству (Службени гласник РС 62/2013) и осталом применљивом законском и подзаконском регулативом у Републици Србији. За признавање, вредновање, презентацију и обелодањивање позиција у финансијским извештајима Друштво је, као велико правно лице, у обавези да примењује Међународне стандарде финансијског извештавања („МСФИ“) који у смислу Закона о рачуноводству подразумевају следеће: Оквир за припремање и приказивање финансијских извештаја, Међународни рачуноводствени стандарди („МРС“), Међународни стандарди финансијског извештавања („МСФИ“), и са њима повезана тумачења, издата од Комитета за тумачење рачуноводствених стандарда („IFRC“), накнадне измене тих стандарда и са њима повезана тумачења, одобрени од Одбора за међународне рачуноводствене стандарде („Одбор“), чији је превод утврдило и објавило министарство надлежно за послове финансија („Министарство“).

Превод МСФИ који утврђује и објављује Министарство чине основни текстови МРС, односно МСФИ, издати од Одбора за међународне рачуноводствене стандарде, као и тумачења издата од Комитета за тумачење рачуноводствених стандарда у облику у којем су издати и који не укључују основе за закључивање, илуструјуће примере, смернице, коментаре, супротна мишљења, разрађене примере и други допунски објашњавајући материјал који може да се усвоји у вези са стандардима, односно тумачењима, осим ако се изричито не наводи да јон саставни део стандарда, односно тумачења. Превод МСФИ утврђен је Решењем Министра финансија о утврђивању превода Концептуалног оквира за финансијско извештавање и основних текстова Међународних рачуноводствених стандарда, односно Међународних стандарда финансијског извештавања број 401-00-896/2014-16 од 13. марта 2014. године, које је објављено у Службеном гласнику РС бр. 35 од 27. марта 2014. године. Наведени превод МСФИ примењује се од финансијских извештаја који се састављају на дан 31. децембра 2014. године. Измењени или издати МСФИ и тумачења стандарда, након овог датума, нису преведени и објављени, па стога нису ни примењени приликом састављања приложених финансијских извештаја.

С обзиром на напред наведено и на то да поједина законска и подзаконска регулатива прописује рачуноводствене поступке који у појединим случајевима одступају од захтева МСФИ као и то да је Законом о рачуноводству динар утврђен као званична валута извештавања, рачуноводствени прописи Републике Србије могу одступати од захтева МСФИ што може имати утицај на реалност и објективност приложених финансијских извештаја. Сходно томе, приложени финансијски извештаји се не могу сматрати финансијским извештајима састављеним у потпуној сагласности са МСФИ на начин како је то дефинисано одредбама МРС 1 „Презентација финансијских извештаја“.

Приложени финансијски извештаји састављени су у складу са начелом историјског трошка, осим ако другачије није наведено у рачуноводственим политикама које су наведене у даљем тексту.

3. НАСТАВАК ПОСЛОВАЊА У СКЛАДУ СА НАЧЕЛОМ СТАЛНОСТИ ПОСЛОВАЊА (Going Concern)

Уважавањем начела сталности, финансијски извештаји се састављају под претпоставком да имовински, финансијски и приносни положај Друштва, као и економска политика земље и економске прилике у окружењу, омогућавају пословање у неограничено дугом року („Going Concern“ принцип).

Приложени финансијски извештаји састављени су у складу са начелом сталности пословања, што подразумева да ће Друштво наставити да послује у догледној будућности. То потврђује и досадашња подршка матичне компаније, „Aelius S.A.R.L“, која ће се наставити и у току 2019. године и која је потврђена путем писма подршке, без икаквих индикација несигурности која се односи на обезбеђивање такве континуиране финансијске и оперативне подршке.

Главни разлог за смањење нето пословних прихода била је велика количина залиха робе код велетрговаца на крају 2017. године, која је резултирана продајом са високим процентима попушта у претходном периоду, а све у циљу прибављања финансијских средстава ради одржавања ликвидности. С друге стране, потражња за производима Друштва значајно се повећала на тржишту Србије, показујући да ће се основна делатност компаније наставити наредних година са трендом раста због маркетиншких инвестиција које се реализују и које ће се значајно одразити на повећање продаје. Поред наведеног, ценовни ефекат није значајан, док су попусти утицали позитивно на раст прихода у текућој години. Производња је радила у мањем обиму, пратећи смањене захтеве продаје, а у циљу избегавања повећања залиха. У складу са повећањем потражње, данас и у будућности, Друштво планира да повећа своје маркетиншке инвестиције како би повећала раст тржишног учешћа и у складу са тим раст продаје од основне делатности. За 2019. годину планирано је значајан раст нето пословних прихода уз ЕБИТД-у од 20%, показујући да ће компанија имати висок ниво промета који ће у будућим периодима обезбедити стабилне и профитабилне услове пословања.

Друштво је пословало са **нето губитком** у 2018. у износу од **1,226,636 хиљада РСД** а у 2017. години са нето добитком од **6,463,456 хиљада РСД**, а на дан 31. децембра 2018. године Друштво има негативан нето обртни капитал у износу од **2,004,595 хиљада РСД**. По питању негативног обраног капитала треба истаћи да структуру краткорочних обавеза у највећој мери чине обавезе према зависном друштву Галинг у износу од **3,388,417 хиљада РСД**, обавезе према матичном друштву Аелиус у износу од **791,265 хиљада РСД**, обавезе према комерцијалним банкама које су гарантоване од стране Владе РС у износу

од **472,778 хиљада РСД**, те и краткорочне обавезе према комерцијалним банкама настале након приватизације, у износу од **441,484 хиљаде динара**. У последње две године Друштво је значајно смањило укупно задужење код комерцијалних банака, које на дан 31.12.2018. године износи **590,389 хиљада РСД**, без обавеза покривених гаранцијом Владе РС.

Планом за наредну годину је предвиђен даљи раст пословних активности уз остварење следећих предуслова:

- Спровођење пројекта имплементације САП ЕРП-а;
- Раст продаје;
- Редукција нивоа залиха у веледрогеријама;
- Повећање бруто марже кроз смањивање попушта ка веледрогеријама;
- Ниже цене сировина по основу преговора са добављачима, што ће се одразити и на доходовност асортимана;
- Комплетирање производног асортимана лекова и увођење нових производа;
- Јачање позиције на домаћем и инотржишту, активан рад сарадника на терену, као и реализовање планираних маркетиншких активности;
- Наставиће се са процесом јачања руководећег тима и реорганизацијом организационе структуре и процеса рада у циљу ефикаснијег пословања Друштва;
- Наставиће се са контролом материјалних и нематеријалних трошкова пословања са сталном тендецијом њиховог смањења.

Руководство Друштва има разумна очекивања да Друштво поседује довољно адекватних потенцијала да настави са пословањем у складу са начелом сталности пословања у догледној будућности.

4. ГРЕШКЕ ИЗ ПРЕТХОДНОГ ПЕРИОДА, МАТЕРИЈАЛНОСТ ГРЕШКЕ И КОРЕКЦИЈА ПОЧЕТНОГ СТАЊА

Књиговодствено обухватање исправки грешака из претходних периода је условљено материјалношћу грешке, која се у Друштву одређује сходно висини грешке у односу на укупан приход. Материјално значајном грешком се сматра грешка која је у кумулативном износу са осталим грешкама **већа од 2 % оствареног укупног прихода Друштва у претходној години**.

Накнадно *установљене грешке које нису материјално значајне* исправљају се на терет расхода, односно у корист прихода периода у којем су грешке идентификоване преко рачуна 592 и 692.

5. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПОЛИТИКА

Основне рачуноводствене политике примењене за састављање ових финансијских извештаја наведене су у даљем тексту. Ове политике су конзистентно примењене на све приказане године, осим ако није другачије назначено.

Значајне рачуноводствене политике примењене на финансијске извештаје који су предмет ових Напомена, а које су изложене у наставку, првенствено су засноване на Правилнику о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва. Ако поједини књиговодствени аспекти нису јасно прецизирани Правилником, примењене рачуноводствене политике су засноване на важећој законској, професионалној и интерној регулативи.

Од општих података напомињемо да је, у складу са МРС 21, функционална валута и валута за презентацију у финансијским извештајима Друштва динар. Поред података за текућу годину, у финансијским извештајима Друштва су као упоредни подаци исказани подаци из финансијских извештаја за 2017. годину.

При састављању финансијских извештаја уважене су релевантне одредбе МРС 10, које се односе на догађаје који настају од датума биланса стања до датума када су финансијски извештаји одобрени за објављивање. Прецизније, за ефекте догађаја који пружају доказ о околностима које су постојале на датум биланса стања, кориговани су већ признати износи у финансијским извештајима Друштва, како би се одразили корективни догађаји после биланса стања, а за ефекте догађаја који указују на околности које су настале после датума биланса стања, нису вршене корекције признатих износа, већ се, у случају да их је било, у овим Напоменама врши обелодањивање природе догађаја и процена њихових финансијских ефеката.

5.1. Процењивање

Састављање и приказивање финансијских извештаја, у складу, како са захтевима професионалне регулативе, тако и са захтевима важеће законске регулативе у Републици Србији, захтева од руководства Друштва коришћење најбољих могућих процена и разумних претпоставки. Иако се, разумљиво, стварни будући резултати могу разликовати, процене и претпоставке су засноване на информацијама расположивим на датум биланса стања.

Најзначајније процене се односе на вредновање основних средстава и утврђивање обезвређења финансијске и нефинансијске имовине, признавање одложених пореских средстава и обавеза, утврђивање резервисања за гаранције и дефинисање претпоставки неопходних за актуарски обрачун дугорочних накнада запосленима по основу отпремнина и јубиларних награда.

У контексту процењивања, пословна политика Друштва је, ако се фер вредност значајно разликује од књиговодствене, да обелодани информације о **фер (правичној) вредности** активе и пасиве. У Републици Србији је чест проблем са поузданом проценом фер вредности активе и пасиве услед недовољно развијеног финансијског тржишта, недостатка стабилности и ликвидности код куповине и продаје, на пример, финансијске активе и пасиве, и због тога што тржишне информације нису увек расположиве. И поред наведеног, ова проблематика у Друштву није занемарена, већ руководство врши континуиране процене, уважавајући ризике, и када се процени да је надокнадива (фер или употребна) вредност средстава у пословним књигама Друштва прецењена, врши се исправка вредности.

5.2. Ефекти курсева страних валута

Трансакције у страној валути, при почетном признавању, евидентирају се у динарској противвредности, применом званичног средњег курса који важи на дан трансакције.

Сходно одредбама МРС 21 - Ефекти промене девизних курсева, на сваки датум биланса стања се монетарне ставке у страној валути (девизна средства, потраживања и обавезе) прерачунавају применом важећег курса, то јест званичног средњег курса на датум биланса стања.

Курсне разлике настале по основу трансакција у страној валути (осим за курсне разлике настале на монетарним ставкама које чине део нето инвестиција Друштва у инострано пословање, а које се обухватају сходно захтевима из МРС 21) се признају као приход или расход Друштва у периоду у којем су курсне разлике настале.

5.3. Приходи

У оквиру **пословних прихода** најзначајнији су приходи од продаје роба, производа и услуга, а као остали приходи могу да се јаве: приходи од активирања учинака и робе, повећање вредности залиха недовршених и готових производа и недовршених услуга (ако је током године дошло до смањена наведених залиха, за износ смањења се умањује укупан пословни приход), приходи од премија, дотација и сл.; и други пословни приходи.

Приходи од продаје производа и робе се признају када су кумулативно задовољени следећи услови: Друштво је на купца пренело значајне ризике и користи од власништва над производом и робом, Друштво не задржава учешће у управљању продатим производом и робом у мери која се уобичајено повезује са власништвом, нити задржава контролу над продатим производом и робом; износ прихода се може поуздано измерити, вероватан је прилив економске користи у Друштво повезане са том трансакцијом и трошкови који су настали или ће настати у датум трансакције се могу поуздано измерити.

Приходи од пружања услуга, сходно релевантним одредбама МРС 18 - Приходи, приход повезан са одређеном трансакцијом се признаје према степену довршености те трансакције на датум биланса. Резултат трансакције се може поуздано проценити: када се износ прихода може поуздано одмерити, када је вероватан прилив економских користи везаних за ту трансакцију у Друштво, када се степен довршености те трансакције на датум биланса стања може поуздано одмерити и када трошкови настали због те трансакције и трошкови завршавања трансакције могу поуздано да се одмере.

Финансијски приходи обухватају финансијске приходе од зависних и других повезаних правних лица, позитивне курсне разлике, приходе од камата и друге облике финансијских прихода.

У оквиру **осталих прихода**, поред других осталих прихода, исказују се *добаци* који могу, али не морају да проистекну из уобичајених активности Друштва. Добаци укључују, на пример, добитке од продаје некретнина, постројења и опреме, по већој вредности од књиговодствене у моменту продаје.

5.4. Расходи

Расходи представљају одливе економских користи током датог периода који резултирају смањењем капитала друштва, осим смањења које се односи на расподелу добити власницима или смањења које је последица повлачења из пословања дела капитала од стране власника. Расходи се одражавају кроз одлив средстава, смањење вредности средстава или повећање обавеза.

Расходи обухватају пословне расходе, финансијске расходе и остале расходе (укључујући и расходе по основу обезвређења имовине).

У **оквиру пословних расхода** исказује се: набавна вредност продате робе, трошкови материјала, трошкови зарада, трошкови производних услуга, нематеријални трошкови, трошкови амортизације и резервисања и др.

Финансијски расходи обухватају финансијске расходе од повезаних правних лица, негативне курсне разлике, расходе камата и друге финансијске расходе.

У оквиру осталих расхода, поред других осталих расхода, исказују се и губици који могу, али не морају, да проистекну из уобичајених активности Друштва. Губици (на пример, мањкови или губици настали продајом средстава по нижој вредности од књиговодствене) представљају смањење економских користи и као такви, по својој природи, нису различити од других расхода.

5.5. Камата и други трошкови позајмљивања

Трошкови позајмљивања су камата и други трошкови које Друштво има у вези са позајмљивањем средстава.

На основу релевантних одредби МРС 23 - Трошкови позајмљивања, камата и други трошкови позајмљивања се признају као расход у периоду у којем су настали, осим у случају када су директно приписиви стицању, изградњи или производњи одређеног средства које се квалификује (средство којем је потребан значајан временски период да би било спремно за своју намеравану употребу или продају), када се камата и други трошкови позајмљивања капитализују као део набавне вредности (цене коштања) тог средства.

5.6. Порез на добитак

Порез на добит се рачуноводствено евидентира као збир:

- текућег пореза и
- одложеног пореза.

Текући порез је износ обавезе за платив (повратив) порез на добитак који се односи на опорезиви добитак (порески губитак) за период. Другим речима, текући порез је платив порез на добитак који је утврђен у пореској пријави за порез на добит, у складу са пореским прописима.

Одложени порез се испољава у виду:

- одложених пореских средстава или
- одложених пореских обавеза.

Одложени порез се књиговодствено евидентира на основу релевантних одредби МРС 12 - Порези на добитак, којима је, између осталог, прецизирано да се *одложена пореска средства и одложене пореске обавезе не дисконтују*.

Одложена пореска средства су износи пореза на добитак надокнадиви у будућим периодима који се односе на:

- одбитне привремене разлике,
- неискоришћене пореске губитке пренете на наредни период и
- неискоришћени порески кредит пренет на наредни период.

За средства која подлежу амортизацији, одложена пореска средства признају се за све **одбитне привремене разлике** између књиговодствене вредности средстава која подлежу амортизацији и њихове пореске основице (вредности која је додељена тим средствима за пореске сврхе). Одбитна привремена разлика постоји када је књиговодствена вредност средстава мања од њихове пореске основице. У том случају се признају одложена пореска средства, под условом да се процени да је вероватно да ће у будућим периодима постојати опорезива добит за чије умањење ће Друштво моћи да искористи одложена пореска средства.

Одложено пореско средство по основу **неискоришћених пореских губитака** признаје се само уколико руководство процени да ће у наредним периодима Друштво имати опорезиву добит, која ће моћи да буде умањена по основу неискоришћених пореских губитака.

Одложено пореско средство по основу **неискоришћеног пореског кредита** за улагања у основна средства се признаје само до износа за који је вероватно да ће у будућим периодима бити остварена опорезива добит у пореском билансу, односно обрачунати порез на добит за чије умањење ће моћи да се искористи неискоришћени порески кредит.

Одложене пореске обавезе су износи пореза на добитак плативи у будућим периодима у односу на опорезиве привремене разлике.

По питању средстава која подлежу амортизацији, одложене пореске обавезе се признају увек када постоји опорезива привремена разлика између књиговодствене вредности средстава која подлежу амортизацији и њихове пореске основице. Опорезива привремена разлика настаје у случајевима када је књиговодствена вредност средстава већа од њихове пореске основице. Опорезива привремена разлика утврђује се на датум биланса стања и утврђује се применом прописане (или очекиване) пореске стопе пореза на добит Друштва на износ опорезиве привремене разлике.

5.7. Нематеријална улагања

Нематеријална улагања (имовина) су средства без физичке суштине, која се могу идентификовати, као што су: лиценце, концесије, патенти, улагања у развој, жигови и сл. Имовина испуњава критеријум могућности идентификовања када је: одвојива, односно када се може одвојити од Друштва и продати, пренети, лиценцирати, изнајмити или разменити, било појединачно или заједно са повезаним уговором, имовином или обавезом; или настаје по основу уговорних или других законских права, без обзира да ли су та права преносива или одвојива од Друштва или од других права или обавеза.

Да би се нематеријално улагање признало, неопходно је да буду испуњени захтеви прописани МРС 38 - Нематеријална имовина, односно:

- да је вероватно да ће се будуће економске користи, приписиве имовини, улисти у Друштво;
- да Друштво има могућност контроле над том имовином и
- да се набавна вредност (цена коштања) може поуздано одмерити.

Књиговодствено признавање интерно генерисане нематеријалне имовине је условљено проценом да ли је резултанта:

- фазе истраживања или
- фазе развоја.

Нематеријална имовина која проистиче из *истраживања, или из фазе истраживања интерног пројекта*, се не признаје као нематеријално улагање. Издаци по основу истраживања, или издаци који настану у фази истраживања интерног пројекта, се признају као расход у периоду у којем су издаци настали.

Цена коштања интерно генерисане нематеријалне имовине која проистиче *из развоја* (или из фазе развоја интерног пројекта) укључује све директно приписиве трошкове неопходне за креирање, производњу и припрему имовине за функционисање на начин како је руководство Друштва предвидело.

Почетно мерење нематеријалног улагања врши се по набавној вредности (цени коштања).

Накнадно мерење нематеријалног улагања, након почетног признавања, врши се по ревалоризованој вредности, што је њена фер вредност на дан ревалоризације умањена за акумулирану амортизацију која је накнадно уследила и било какве накнаде акумулиране губитке од умањења вредности (сходно релевантним одредбама МРС 36 - Умањење вредности имовине). Изузетак од наведеног је нематеријална имовина за коју не постоји активно тржиште, која се накнадно одмерава по набавној вредности (цени коштања) умањеној за евентуалну амортизацију и губитке од умањења вредности.

Ревалоризована вредност нематеријалне имовине је њена фер вредност на дан ревалоризације, која се утврђује позивањем на активно тржиште. **Фер вредност средства**, у које спада и нематеријална имовина, је износ за који се то средство може разменити између обавештених, вољних страна у оквиру независне трансакције.

Увећање књиговодствене вредности нематеријалне имовине, као резултат ревалоризације, се признаје и акумулира у оквиру позиције ревалоризационих резерви Друштва, осим када се повећање признаје као приход Друштва у износу у којем се поништава ревалоризационо умањење исте имовине које је, као резултат ранијих процена, било претходно признато као расход Друштва.

Смањење књиговодствене вредности нематеријалне имовине као резултат ревалоризације се, за износ умањења који је до износа ревалоризационих резерви тог средства, врши умањењем потражног салда ревалоризационих резерви; док се износ умањења који је већи од износа ревалоризационих резерви тог средства признаје као расход Друштва.

Ревалоризационе резерве се преносе директно у нераспоређену добит при расходовању или отуђењу имовине, а могу да се пренесу и за разлику између обрачунате амортизације по ревалоризованој вредности и амортизације која би била обрачуната на основу набавне вредности (цене коштања).

5.8. Некретнине, постројења и опрема

Као **некретнине, постројења и опрема** признају се материјална средства која се: користе у производњи, за испоруку добара, за пружање услуга, за изнајмљивање другима, или у административне сврхе; и за која се очекује да ће се користити дуже од једног обрачунског периода.

Наведено опште начело за признавање некретнина, постројења и опреме се не примењује само у случајевима када се ради о признавању средстава мање вредности (на пример, резервни делови и опрема за сервисирање), који се исказују на залихама. Стављањем у употребу ових средстава њихова се целокупна вредност преноси на трошкове периода.

Некретнине, постројења и опрема се признају као средство: ако је вероватно да ће се будуће економске користи повезане са тим средством приливати у Друштво и ако се набавна вредност (цена коштања) тог средства може поуздано одмерити.

Почетно мерење некретнина, постројења и опреме врши се по набавној вредности (цени коштања), која обухвата: набавну цену и све зависне трошкове набавке, то јест све директно приписиве трошкове довођења средства у стање функционалне приправности. **Накнадно мерење некретнина, постројења и опреме** чија се фер вредност може поуздано одмерити, књиже се по ревалоризованом износу, који представља њихову фер вредност на датум ревалоризације умањену за накнадну акумулирану амортизацију и накнадне акумулиране губитке због умањења вредности (сходно МРС 36).

Ставке из једне групе некретнина, постројења и опреме (група некретнина, постројења и опреме сличне природе и намене у пословању Друштва; на пример, земљиште, машине, намештај, канцеларијска опрема итд.) се ревалоризују истовремено.

Увећање књиговодствене вредности некретнина, постројења и опреме, као резултат ревалоризације, се признаје и акумулира у оквиру позиције ревалоризационих резерви Друштва, осим када се повећање признаје као приход Друштва у износу у којем се поништава ревалоризационо умањење исте имовине које је, као резултат ранијих процена, било претходно признато као расход Друштва.

Смањење књиговодствене вредности некретнина постројења и опреме, као резултат ревалоризације се, за износ умањења који је до износа ревалоризационих резерви тог средства, врши умањењем потражног салда ревалоризационих резерви; док се износ умањења који је већи од износа ревалоризационих резерви тог средства признаје као расход Друштва.

Ревалоризационе резерве које се односе на некретнине, постројења и опрему се директно преносе у нераспоређену добит Друштва када средство престане да се користи у Друштву (повуче се из употребе или се отуђи). Поред наведеног, ревалоризационе резерве се могу пренети директно на нераспоређени добитак Друштва и док се некретнине, постројења и опрема користе, и то за разлику између, с једне стране, обрачунате амортизације на основу ревалоризоване вредности некретнина, постројења и опреме и, с друге стране, амортизације која би била обрачуната на основу набавне вредности (цене коштања).

5.9. Амортизација нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме

Амортизацијом се износ средстава (нематеријалних средстава, некретнина, постројења и опреме) који се амортизује временски алоцира у току корисног века трајања средстава.

Користан век трајања средства се у Друштву одређује применом временског метода, тако да се користан век трајања средстава може разумети као временски период током којег се очекује да је средство расположиво Друштву за употребу и коришћење.

Износ који се амортизује, односно ревалоризована вредност или други износ који замењује ту вредност у финансијским извештајима Друштва, умањен за резидуалну вредност (преосталу вредност), се систематски алоцира током корисног века трајања средстава.

Резидуална вредност је процењени износ који би Друштво примило данас ако би отуђило средство, након одбијања процењених трошкова отуђења и уз претпоставку да је средство на крају корисног века трајања и у стању које се очекује на крају корисног века трајања.

Резидуална вредност и преостали корисни век трајања средстава се проверавају на крају сваке финансијске године од стране компетентних процењивача. Ако су нове процене различите од претходних процена, промена се третира променом рачуноводствене процене.

За средство прибављено путем финансијског лизинга, амортизација се обрачунава као и за друга средства, осим када се не зна да ли ће Друштво стећи право власништва над тим средством, када се средство у потпуности амортизује у краћем периоду од трајања лизинга и корисног века трајања.

Амортизација се врши **применом метода праволинијског отписа** (пропорционална метода), а обрачун амортизације почиње када средство постане расположиво за употребу, односно када се налази на локацији и у стању спремном за пословање на начин како је то предвиђено у Друштву.

Амортизација се не обрачунава за средства која временом не губе на вредности (на пример, уметничка дела) или средства која имају неограничени век трајања.

За потребе састављања пореског биланса, то јест за пореске сврхе, амортизација средстава се врши према важећим законским прописима.

5.10. Умањење вредности нематеријалне имовине, некретнина, постројења и опреме

На сваки датум биланса стања се од стране компетентних особа, из или ван Друштва, проверава да ли постоје индиције да је књиговодствена вредност неког средства (нематеријалног средства, некретнина, постројења и опреме) умањена, то јест да ли књиговодствена вредност премашује надокнадиви износ тог средства.

Ако назнаке о умањењу вредности постоје, сходно релевантним одредбама МРС 36, врши се процена надокнадивог износа тог средства.

Надокнадиви износ је виша вредност од:

- фер вредности, умањена за трошкове продаје; и
- употребне вредности.

Фер вредност умањена за трошкове продаје је очекивана нето продајна цена тог средства, односно то је износ који се може добити продајом неког средства у независној трансакцији између упознатих, вољних страна, умањена за трошкове отуђења.

Употребна вредност је садашња вредност процењених будућих новчаних токова за које се очекује да ће настати из континуиране употребе имовине кроз њен користан век трајања, те продаје на крају века трајања. Дисконтна стопа која се користи при утврђивању садашње вредности одражава текуће тржишне процене временске вредности новца, као и ризике специфичне за то средство.

Надокнадиви износ се процењује за свако засебно средство или, ако то није могуће, за јединицу која генерише готовину којој то средство припада. Јединица која генерише готовину је најмања препознатљива група средстава која генерише приливе готовине који су у највећој мери независни од прилива готовине других средстава или група средстава.

Ако се утврди да је дошло до умањења вредности, књиговодствена вредност се своди на надокнадиви износ. Губитак због умањења се књиговодствено обухвата на следећи начин:

- у случају да је претходно за то средство формирана ревалоризациона резерва, смањивањем ревалоризационих резерви; и
- у случају да претходно за то средство није формирана ревалоризациона резерва, као расход периода.

5.11. Инвестиционе некретнине

Инвестициона некретнина је некретнина коју држи власник или корисник лизинга у оквиру финансијског лизинга у циљу остваривања прихода од закупнина, или пораста вредности капитала, или и једног и другог, а не за:

- коришћење у производњи, при набавци добара и услуга, или у административне сврхе; или
- продају у оквиру редовног пословања.

Инвестициона некретнина се, сходно одредбама из МРС 40 - Инвестиционе некретнине, признаје као средство: ако је вероватно да ће Друштво у будућности остварити економску корист од те инвестиционе некретнине; и ако се њена набавна вредност (цена коштања) може поуздано одмерити.

Почетно мерење инвестиционе некретнине приликом стицања (набавке) врши се по набавној вредности (цени коштања), при чему се зависни трошкови набавке укључују у набавну вредност.

Накнадни издатак који се односи на већ признату инвестициону некретнину приписује се исказаном износу инвестиционе некретнине ако испуњава услове да се призна као стално средство, то јест ако је век трајања издатка дужи од једног обрачунског периода, ако је вероватно да ће се будуће економске користи повезане са тим издатком приливати у Друштво и ако се набавна вредност (цена коштања) тог издатка може поуздано одмерити.

Након почетног признавања, **накнадно мерење инвестиционе некретнине** се врши по фер (поштеној) вредности, под којом се подразумева њена тржишна вредност, односно највероватнија вредност која реално може да се добије на тржишту, на дан биланса стања.

Промена фер вредности инвестиционе имовине током одређеног периода се укључује у резултат периода у којем је повећање/смањење настало.

Инвестиционе некретнине *не подлежу обрачуну амортизације нити се на њима врши процена умањења вредности имовине.*

5.12. Залихе

Залихе су средства: која се држе за продају у уобичајеном току пословања, која су у процесу производње, а намењене су за продају; или у облику основног и помоћног материјала који се троши у производном процесу или приликом пружања услуга.

Залихе обухватају: основни и помоћни материјал (укључујући и резервне делове, алат и инвентар) који ће бити искоришћени у процесу производње, недовршене производе чија је производња у току, готове производе које је произвело Друштво и робу.

Залихе се (сходно МРС 2 - Залихе) **одмеравају** по нижој вредности од:

- набавне вредности (цене коштања) и
- нето оствариве вредности.

Набавна вредност (цена коштања) обухвата све:

- трошкове набавке,
- трошкове конверзије и
- друге трошкове настале у процесу довођења залиха на садашњу локацију и стање.

Трошкови набавке материјала, који су основ за вредновање залиха материјала, обухватају набавну цену, увозне дажбине и друге фискалне издатке (осим оних које Друштво може накнадно да поврати од пореских власти, као што је, на пример, порез на додатну вредност који Друштво може одбити као претходни порез), трошкове превоза, манипулативне трошкове и друге трошкове који се могу директно приписати набавци материјала. Попуст, рабати и друге сличне ставке одузимају се при утврђивању трошкова набавке.

Вредновање изласка материјала приликом њиховог трошења врши се применом **ФИФО методе**, која полази од претпоставке да се ставке залиха материјала које су најраније набављене најраније и утроше у производном процесу.

По питању признавања средстава мање вредности (на пример, резервни делови и опрема за сервисирање), њиховим стављањем у употребу њихова целокупна вредност (100% отпис) се преноси на трошкове периода.

Трошкови конверзије и други трошкови настали у процесу довођења залиха на садашњу локацију и стање, су значајни приликом вредновања залиха недовршене производње и залиха готових производа. У ове трошкове спадају: трошкови директног рада, трошкови директног материјала и индиректни, односно општи производни трошкови.

Суштински, вредновање залиха готових производа и залиха недовршене производње настаје као резултат рачуноводства трошкова и учинака (погонско књиговодство). Прецизније, залихе недовршене производње и залихе готових производа, које настају као резултат производног процеса, воде се по стандардној цени коштања. Разлика између вредности залиха по стварној цени коштања утврђеној након погонског обрачуна и вредности залиха по стандардној цени коштања представља одступање од цене готових производа.

Нето остварива вредност је процењена цена продаје у оквиру редовног пословања умањена за трошкове довршења и процењене трошкове неопходне за реализацију продаје. Приликом процене нето оствариве вредности полази се од најпоузданијих доказа раположивих у време процене о износима по којима се залихе могу реализовати.

Износ било ког отписа залиха на нето оствариву вредност и сви губици залиха се признају као расход у периоду у ком је настао отпис или губитак.

5.13. Финансијски инструменти

Финансијски инструменти укључују финансијска средства и обавезе које се евидентирају у билансу стања Друштва, почевши од момента када Друштво уговорним обавезама постане везано за финансијски инструмент, а закључно са губитком контроле над правима која произилазе из финансијског средства (реализацијом, истицањем, уступањем итд.), то јест са измирењем, укидањем или истицањем финансијске обавезе.

Финансијска средства и финансијске обавезе, сходно одредбама МРС 32, могу имати велики број појавних облика, као што су: готовина, инструмент капитала другог ентитета, уговорно право примања готовине, другог финансијског средства или размене финансијских средстава и обавеза са другим ентитетом који су за Друштво потенцијално повољни; уговорна обавеза давања готовине или другог финансијског средства другом ентитету, или право размењивања финансијских средстава или финансијских обавеза са другим ентитетом према потенцијално неповољним условима за Друштво итд.

Исказивање и књиговодствено евидентирање везано за финансијске инструменте је условљено њиховом класификацијом коју, сходно карактеристикама финансијских инструмента, врши руководство Друштва.

При класификацији сваког појединачног финансијског инструмента, руководство Друштва може да га класификује у једну од четири могуће врсте финансијских инструмената које су прецизиране одредбама МРС 39, и то:

- финансијско средство или финансијска обавеза по фер вредности кроз биланс успеха,
- инвестиције које се држе до доспећа,
- кредити (зајмови) и потраживања и
- финансијска средства расположива за продају.

Кредити (зајмови) и потраживања су недериватна финансијска средства Друштва са фиксним или одредивим исплатама која нису котирана на активном тржишту осим:

- средстава за која Друштво има намеру да прода одмах или у кратком року и која би онда била класификована као средства која се држе ради трговања,
- средстава која после почетног признавања Друштво назначи по фер вредности кроз биланс успеха и
- средстава за која ималац не може у значајној мери повратити своју целокупну почетну инвестицију, која ће бити класификована као расположива за продају.

Фер вредност средства је износ за који се средство може разменити или обавеза измирити у случају обавештених, вољних страна у оквиру независне трансакције. Ако за финансијски инструмент постоји активно тржиште, фер вредност се одређује сходно информацијама са тог тржишта; а ако не постоји активно тржиште, фер вредност се одређује техникама процене прецизираним релевантним одредбама МРС 39. Позитивни (негативни) ефекти промене фер вредности се, за финансијске инструменте исказане по фер вредности кроз биланс успеха, исказују као добитак (губитак) у периоду настанка промене; а код финансијских инструмената расположивих за продају, исказују се у оквиру нереализованих добитака/губитака по основу хартија од вредности расположивих за продају све до момента продаје, када се ефекти преносе у добитак (губитак). Изузетак од наведеног су трошкови од трајног обезвређења и девизни добици (губици) који се за финансијске инструменте класификоване као расположиве за продају одмах признају у добитак (губитак).

Амортизована вредност је садашња вредност свих очекиваних будућих готовинских исплата или примања током очекиваног рока трајања финансијског инструмента. При израчунавању амортизоване вредности финансијског инструмента користи се метод дисконтовања уз примену ефективне каматне стопе. Позитивни (негативни) ефекти промене амортизоване вредности финансијских инструмената се признају у моменту престанка признавања финансијског инструмента, осим у случају да је дошло до умањења вредности, када се губитак одмах признаје.

5.14. Готовина и готовински еквиваленти

Најликвиднији облици финансијских средстава Друштва представљају **готовина и готовински еквиваленти**, који се процењују по номиналној, то јест по фер вредности. У оквиру готовине и готовинских еквивалената Друштва исказују се: средства на рачунима код банака, готовина у благајни и др., и високо ликвидна средства са врло кратким роком доспећа, а која се могу брзо конвертовати у готовину, уз безначајан ризик од промене вредности.

5.15. Краткорочна потраживања

Краткорочна потраживања обухватају потраживања од повезаних правних лица (зависних и придружених), као и потраживања од осталих правних и физичких лица у земљи и иностранству, по основу продаје производа, робе и услуга, за које се очекује да ће бити реализована у року од 12 месеци од датума билансирања. *Краткорочна потраживања од купаца* мере се по вредности из оригиналне фактуре. Ако се вредност у фактури исказује у страниј валути, врши се прерачунавање у функционалну валуту по средњем курсу важећем на дан трансакције. Промене девизног курса од датума трансакције до датума наплате потраживања исказују се као курсне разлике у корист прихода или на терет расхода. Потраживања исказана у страниј валути се на дан биланса стања прерачунавају према важећем средњем курсу, а курсне разлике се признају као приход или расход периода.

У Друштву се на дан биланса стања за свако појединачно потраживање врши процена реалности потраживања, као и вероватноће његове наплате, односно за свако појединачно потраживање се врши процена да ли је дошло до умањења вредности.

Приликом **процене умањења вредности потраживања**, сматра се да је Друштво претрпело губитке због умањења вредности ако постоји објективан доказ (на пример, велике финансијске тешкоће дужника, неуобичајено кршење уговора од стране дужника, потенцијално банкротство дужника и сл.) умањења вредности као резултат догађаја који се одиграо после првобитног признавања средстава и тај настанак губитка има утицај на процењене будуће токове готовине од финансијског средства или групе финансијских средстава који се могу поуздано проценити. Ако нема објективних доказа, особе које врше процену користе своје искуство и расуђивање за процену наплативости потраживања.

Ако се процени да је дошло до умањења вредности краткорочних потраживања врши се њихов:

- индиректан отпис или
- директан отпис.

Индиректан отпис потраживања од купаца, на терет расхода Друштва, се врши преко рачуна исправке вредности. Одлуку о индиректном отпису (исправци вредности) потраживања од купаца преко рачуна исправке вредности, на предлог Комисије за процену наплативости потраживања, доноси генерални директор Друштва.

Директан отпис потраживања од купаца се врши ако је ненаплативост извесна и документована (на пример, Друштво није успело судским путем да изврши наплату потраживања). Одлуку о директном отпису потраживања од купаца, на основу предлога Комисије за процену наплативости потраживања, доноси генерални директор Друштва.

Индиректан и директан отпис потраживања се врши само на основу релевантних околности и стања која су постојала на датум биланса стања. Губици очекивани као резултат будућих догађаја, то јест догађаја након датума биланса стања, без обзира колико вероватни, се не признају, већ се обелодањују у Напоменама уз финансијске извештаје.

5.16. Финансијски пласмани

Краткорочни финансијски пласмани обухватају кредите, хартије од вредности и остале краткорочне финансијске пласмане са роком доспећа, односно продаје до годину дана од датума биланса стања.

У оквиру краткорочних финансијских пласмана исказује се и део датих дугорочних кредита Друштва чија се наплата очекује у року од годину дана од датума биланса стања.

У оквиру **дугорочних финансијских пласмана** исказују се улагања у дугорочна финансијска средства, као што су дугорочни кредити (као што су стамбени кредити запослених), репрограмирана дугорочна потраживања на основу договора постигнутих са купцима, хартије од вредности и остали дугорочни финансијски пласмани; са роком доспећа дужим од годину дана од дана биланса.

По питању накнадног одмеравања дугорочних финансијских пласмана, релевантна је класификација које руководство Друштва врши сходно карактеру финансијског инструмента (финансијско средство или финансијска обавеза по фер вредности кроз биланс успеха, инвестиције које се држе до доспећа, кредити (зајмови) и потраживања и финансијска средства расположива за продају).

5.17. Обавезе

Обавеза је резултат прошлих трансакција или догађаја, чије измирење обично подразумева одрицање од економских користи (ресурса) Друштва да би се задовољио захтев друге стране.

Приликом **вредновања обавеза**, а сходно релевантним одредбама Оквира за припрему и презентацију финансијских извештаја, обавеза се признаје у билансу стања: када је вероватно да ће одлив ресурса који садрже економске користи имати за резултат измирење садашње обавезе и када износ за измирење може поуздано да се одмери. Поред наведеног, при вредновању се уважава *начело опрезности*, под којим се подразумева укључивање опреза при процењивању, тако да имовина и приходи нису прецењени, а обавезе или трошкови потцењени. Међутим, начело опрезности не треба да резултира стварањем скривених резерви (на пример, као последица намерно прецењених обавеза или трошкова), обзиром да у том случају финансијски извештаји не би били неутрални и, стога, не би били поуздани.

Обавезама се сматрају: дугорочне обавезе (обавезе према зависним и другим повезаним правним лицима; дугорочни кредити и остале дугорочне обавезе); краткорочне финансијске обавезе (обавезе према зависним и другим повезаним правним лицима, краткорочни кредити, део дугорочних кредита и обавеза које доспевају до једне године и остале краткорочне финансијске обавезе), краткорочне обавезе из пословања (добављачи и остале обавезе из пословања) и остале краткорочне обавезе.

Краткорочним обавезама се сматрају обавезе за које се очекује да ће бити измирене у року до годину дана од датума биланса стања, укључујући и део дугорочних обавеза које испуњавају наведени услов, док се *дугорочним обавезама* сматрају обавезе чије се измирење очекује у дужем року.

Смањење обавеза по основу судских одлука, ванпарничног поравнања и сл. врши се директним отписивањем.

5.18. Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина

Резервисање, **сходно МРС 37** - Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина, представља ту обавезу неизвесног времена доспећа или износа. Друштво признаје резервисање само ако су испуњена следећа три услова:

- када Друштво има садашњу обавезу (законску или изведену) као последицу прошлог догађаја,
- када је вероватно да ће одлив ресурса који представљају економске користи бити захтеван да се измири обавеза и
- када може да се направи поуздана процена износа обавезе.

Суштина резервисања је да се формира само за обавезе настале из прошлих догађаја, које постоје независно од будућих радњи Друштва. Отуда, резервисања се не признају за будуће пословне губитке.

За сврху признавања резервисања, сматра се да је вероватно да ће захтевано измиривање обавеза Друштва проузроковати одлив ресурса који представљају економске користи, када је вероватније него да није, да ће одлив ресурса настати, то јест да је вероватноћа да ће измирење тих обавеза Друштва проузроковати одлив ресурса већа од вероватноће да неће.

Резервисања могу да се формирају по различитим основама, и то: за трошкове у гарантном року, за трошкове обнављања природних богатстава, за задржане кауције и депозите, за трошкове реструктурирања, за накнаде и друге бенефиције запослених и по другим основама (на пример, за очекиване губитке који ће настати по започетим судским споровима).

Приликом одмеравања резервисања, износ признат као резервисање је најбоља процена издатака Друштва захтеваних да се измири садашња обавеза на датум биланса стања. Другим речима, то је износ које би Друштво платило на датум биланса стања да се измири обавеза или да се та обавеза пренесе на трећу страну.

Резервисања за трошкове и ризике се прате по врстама, испитују се на дан сваког биланса стања и коригују тако да одражавају најбољу садашњу процену. Ако више није вероватно да ће одлив ресурса бити потребан за измирење обавезе, укида се резервисање. Укидање, као и смањење резервисања, се врши у корист прихода.

Када је учинак временске вредности новца значајан, износ резервисања представља садашњу вредност издатака за које се очекује да ће бити потребни за измирење обавезе. При израчунавању садашње вредности се користе дисконтне стопе, то јест стопе пре опорезивања, које одражавају текуће тржишне процене временске вредности новца и ризике специфичне за обавезу.

Потенцијална имовина је могућа имовина која настаје по основу прошлих догађаја и чије постојање ће бити потврђено једино настанком или ненастанком једног или више неизвесних будућих догађаја који нису у потпуности под контролом Друштва.

Потенцијална имовина се не признаје у финансијским извештајима Друштва, већ се, у случају да је прилив економских користи вероватан, врши њено обелодањивање.

Потенцијална имовина се стално изнова процењује (најмање на датум биланса стања) да би се обезбедило да финансијски извештаји на одговарајући начин одражавају развој предметног догађаја. Ако постане сигурно да ће прилив економских користи по основу потенцијалне имовине настати, имовина и приход у вези са њом се признају у финансијским извештајима Друштва у периоду у којем је промена настала.

Потенцијална обавеза је: могућа обавеза која настаје по основу прошлих догађаја и чије постојање ће бити потврђено само настанком или ненастанком једног или више неизвесних будућих догађаја који нису у потпуности под контролом Друштва, и садашња обавеза која настаје по основу прошлих догађаја, али није призната јер није вероватно да ће одлив ресурса који представљају економске користи Друштва бити захтеван за измирење обавезе или износ обавезе не може да буде довољно поуздано процењен.

Потенцијална обавеза се не признаје у финансијским извештајима Друштва, већ се, у случају да је одлив економских користи могућ, а могућност одлива ресурса није мала, врши њено обелодањивање.

Потенцијална обавеза се стално изнова процењује (најмање на датум биланса стања). Када одлив економских користи по основу потенцијалних обавеза постане вероватан, резервисање и расход се признају у финансијским извештајима Друштва у периоду у којем промена вероватноће настаје (осим у ретким околностима када поуздана процена не може да се направи).

5.19. Накнаде запосленима

По питању накнада запосленима, обелоданиће се обавезе Друштва за:

- порезе и доприносе за обавезно социјално осигурање и
- отпремнине и јубиларне награде.

Са аспекта пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање, Друштво је, у складу са прописима који се примењују у Републици Србији, обавезно да уплаћује доприносе разним државним фондовима за социјалну заштиту. Ове обавезе укључују доприносе на терет запослених и на терет послодавца у износима који се обрачунавају применом прописаних стопа. Друштво има законску обавезу да обустави обрачунате доприносе из бруто зарада запослених, као и да за њихов рачун пренесе обустављена средства у корист одговарајућих државних фондова.

Доприноси на терет запослених и на терет послодавца књиже се на терет трошкова Друштва у периоду на који се односе. Друштво, након одласка запослених у пензију, нема обавезу да им плаћа никакве накнаде.

За процену резервисања по основну накнада и других бенефиција запослених, примењују се релевантне одредбе **МРС 19 - Примања запослених**. Резервисања за Накнаде и друге бенефиције запослених укључују, на пример: резервисања за неискоришћене дане годишњег одмора, резервисања за недоспеле јубиларне награде, резервисања за недоспеле отпремнине приликом редовног одласка у пензију и резервисања за отпремнине које се исплаћују као резултат одлуке Друштва да прекине рад неког запосленог пре уобичајеног датума пензионисања или одлуке запосленог да добровољно прихвати да је вишак, у замену за та примања.

Приликом процене обавеза приликом престанка запослења, на основу релевантних одредби МРС 19, стопа која се користи за дисконтовање се начелно одређује у складу са тржишним приносима на датум биланса стања за високо квалитетне корпоративне обвезнице. Алтернативно, а што је такође прецизирано МРС 19, све до момента док у Републици Србији не буде постојало развијено тржиште за корпоративне обвезнице, за процену обавеза Друштва приликом престанка запослења користиће се тржишни приноси (на датум биланса стања) државних обвезница. Валута и рок корпоративних или државних обвезница треба да буду у складу са валутом и процењеним роком обавеза за примања по престанку запослења. Ако Друштво за процену обавеза приликом престанка запослења, услед неразвијеног тржишта државних обвезница, као „репер“ користи принос на државне обвезнице чији је рок доспећа краћи од процењеног рока доспећа исплата по основу односних примања, дисконта стопа се одређује тако што се принос на „реперне“ хартије од вредности процењује на дуже рокове.

Послодавац је дужан да у складу са Колективним уговором члан 84. исплати **отпремнину запосленом** при престанку радног односа ради коришћења права на пензију или при престанку радног односа по сили закона, због губитка радне способности у висини три просечне зараде запосленог у моменту исплате, с тим да тако исплаћена отпремнина не може бити нижа од четири просечне зараде код послодавца у моменту исплате, односно која не може бити нижа од висине отпремнине утврђене у складу са Законом.

Послодавац је дужан да исплати запосленима **јубиларну награду** у складу са Колективним уговором члан 85. која се исплаћује у наредном месецу од месеца у коме је запослени навршио 20 или 30 година непрекидног стажа код послодавца и то:

- за 20 година – у висини 1,25 бруто просечне зараде исплаћене код послодавца за период јануар - новембар претходне године а
- за 30 година – у висини 1,50 бруто просечне зараде исплаћене код послодавца за јануар – новембар претходне године.

Како се ради о дугорочним обавезама, обрачун резервисања дугорочних обавеза за отпремнине и за јубиларне награде врши се проценом садашње вредности будућих очекиваних исплата по наведеним основама. Израчунавање садашње вредности врши се применом актуарских техника уважавањем различитих претпоставки захтеваних МРС 19 (очекивана флукуација запослених радника, дугорочни раст зарада у Друштву, константност стопе инфлације итд.).

Резервисања за неискоришћене дане годишњег одмора се одмеравају у висини накнаде утврђене на основу података о бруто просечној заради из претходна три месеца за коришћење годишњег одмора.

6. ПРЕГЛЕД ЗНАЧАЈНИХ РАЧУНОВОДСТВЕНИХ ПРОЦЕНА

Састављање финансијских извештаја захтева од руководства Друштва да врши процене и доноси претпоставке које могу да имају ефекта на презентоване вредности средстава и обавеза и обелодањивање потенцијалних потраживања и обавеза на дан састављања финансијских извештаја, као и прихода и расхода у току извештајног периода. Ове процене и претпоставке су засноване на претходном искуству, текућим и очекиваним условима пословања и осталим расположивим информацијама на дан састављања финансијских извештаја. Стварни резултати могу да се разликују од процењених износа. Најзначајнија подручја која од руководства захтевају вршење процене и доношење претпоставки представљена су у даљем тексту:

Процена некретнина грађевинских објеката, постројења, опреме, инвестија у току, земљишта и нематеријалних улагања по фер вредности

Процена је заснована пре свега на тржишном принципу и упоређењу са сличним средствима, као и предвиђеним технолошким напретком и променама економских и индустријских фактора. Процене се спроводе у складу са захтевима МРС 16, МРС 38 и МРС 36. Ове процене могу да имају материјално значајан ефекат на књиговодствену вредност некретнина, постројења и опреме те и на износ амортизације текућег обрачунског периода, износ пореза на имовину и осигурану суму имовине.

Корисни век некретнина, постројења и опреме

Процена корисног века некретнина, постројења и опреме је заснована на историјском искуству са сличним средствима, као и предвиђеним технолошким напретком и променама економских и индустријских фактора. Уколико се садашња процена разликује од претходних процена, промене у пословним књигама Друштва се евидентирају у складу са МРС 8 „Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке“. Ове процене могу да имају материјално значајан ефекат на књиговодствену вредност некретнина, постројења и опреме као и на износ амортизације текућег обрачунског периода.

Исправка вредности потраживања

Исправка вредности сумњивих и спорних потраживања је извршена на основу процењених губитака услед немогућности купаца да испуне своје обавезе. Процена руководства је заснована на старосној анализи потраживања од купаца, историјским отписима, кредитној способности купаца и променама у постојећим условима продаје. Ово укључује и претпоставке о будућем понашању купаца и очекиваној будућој наплати. Промене у условима пословања, делатности или околностима везаним за одређене купце могу да имају за последицу корекцију исправке вредности сумњивих и спорних потраживања обелодањене у приложеним финансијским извештајима.

Исправка вредности застарелих залиха и залиха са успореним обртом

Друштво врши исправку вредности застарелих залиха као и залиха са успореним обртом. Поред тога, одређене залихе Друштва вредноване су по њиховој нето продајној вредности. Процена нето продајне вредности залиха извршена је на основу најпоузданијих расположивих доказа у време вршења процене. Ова процена узима у обзир очекивано кретање цене и трошкова у периоду након датума биланса стања и њена реалност зависи од будућих догађаја који треба да потврде услове који су постојали на дан биланса стања.

Судски спорови

Приликом одмеравања и признавања резервисања и утврђивања нивоа изложености потенцијалним обавезама које се односе на постојеће судске спорове руководство Друштва доноси одређене процене. Ове процене су неопходне за утврђивање вероватноће настанка негативног исхода и одређивања износа неопходног за коначно судско поравнање. Услед инхерентне неизвесности у поступку процењивања, стварни губици могу да се разликују од губитака иницијално утврђених проценом. Због тога се процене коригују када Друштво дође до нових информација, углавном уз подршку интерних стручних служби или спољних саветника. Измене процена могу да у значајној мери утичу на будуће пословне резултате.

7. ФИНАНСИЈСКИ РИЗИЦИ И УПРАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИМ РИЗИЦИМА У ДРУШТВУ

Неизвесност по питању будућих догађаја је једна од основних специфичности пословања у условима тржишног привредног амбијента, која се огледа у више могућих, односно потенцијалних исхода. Услед неизвесности, то јест услед непознавања и несигурности који ће се од потенцијалних догађаја стварно десити, правни субјекти су у пословању изложени разноврсним ризицима, а који могу имати утицај на њихову будућу тржишну позицију.

Поједини (специфични) ризици су условљени интерним факторима, као што су, на пример: *ризик концентрације*, који се у случају Друштва може манифестовати изложености ка једној или мањој групи купаца или добављача; *оперативни ризик*, који се манифестује у могућности настанка негативних ефеката услед ненамерних и намерних пропуста у раду запослених, неодговарајућих унутрашњих процедура и процеса, неадекватног управљања информационим системима у Друштву и сл.; *репутациони ризик*, под којим се подразумева могућност погоршања тржишне позиције Друштва због губитка поверења, то јест стварања негативне слике јавности (државне институције, добављачи, купци итд.) о пословању Друштва; *правни ризик*, који се испољава у могућности настанка негативних ефеката услед казни и санкција проистеклих из судских спорова због неиспуњавања уговорних или законских обавеза; итд.

Како је већина ових, као и појединих осталих непоменутих ризика, предмет других делова Напомена или других интерних аката Друштва (на пример, минимизирање оперативног ризика, путем усвојених процедура и радних инструкција, између осталог, предмет је Правилника о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва), у наставку ће се фокус ставити на разматрање **финансијских ризика**, под којима се, пре свега, мисли на: кредитни ризик, тржишни ризик и ризик ликвидности.

Финансијски ризици су значајно условљени (екстерним) факторима који нису непосредно под контролом Друштва. Генерално, компаративно посматрано са тржиштима развијених привреда, друштва која послују на тржиштима, како недовољне привредне развијености и макроекономске стабилности, тако и високе неликвидности, као што је Република Србија, значајно су изложена финансијским ризицима.

Управљање финансијским ризицима је свеобухватан и поуздан систем управљања, усмерен ка минимизирању потенцијалних негативних утицаја на финансијско стање и пословање Друштва, у условима непредвидивости финансијског тржишта. Уважавајући ограничења у управљању финансијским ризицима карактеристична за пословање на тржишту Србије, јасна је неопходност да се овој проблематици адекватно приступи, што је препознато и од стране руководства Друштва.

Анализом пословања Друштва у претходном периоду, као и структуром позиција из биланса стања и биланса успеха, може се закључити да је **Друштво у знатној мери изложено различитим врстама ризика**. Додатно, а на основу компаративне анализе података из 2016. и 2015. године, може се уочити тенденција повећања ризика.

7.1. Кредитни ризик

Кредитни ризик је ризик могућности настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Друштва услед неизвршавања, у прецизираним роковима, обавеза дужника према Друштву. Под кредитним ризицима се не подразумевају само дужничко-поверилачки односи који произилазе из продаје производа Друштва, већ и они кредитни ризици који произилазе из других финансијских инструмената, као што су, на пример, потраживања Друштва по основу дугорочних и краткорочних финансијских пласмана.

Структура потраживања-исправка вредности (индиректан отпис):

1. Потраживања за која није извршено умањење вредности:
 - купци у земљи: **219.993 хиљаде РСД** у 2018.години, односно **794.345 хиљаде РСД** у 2017.години;
 - купци у иностранству: **30.086 хиљаде РСД** у 2018.години, односно **75.763 хиљаде РСД** у 2017.години;
2. Потраживања за која је извршено умањење вредности:
 - купци у земљи: **11.649.936 хиљаде РСД** у 2018.години, односно **11.754.868 хиљаде РСД** у 2017.години;
 - купци у иностранству: **761.166 хиљаде РСД** у 2018.години, односно **738.254 хиљаде РСД** у 2017.години;

Старосна структура потраживања од купаца (редовни и спорни):
У хиљадама РСД

Старосна структура потраживања од купаца у земљи	2018			2017		
	брutto	исправка	нето	брutto	исправка	нето
Текућа	117,816		117,816	702,371		702,371
0-30 дана од доспећа	75,319		75,319	7,428		7,428
30-60 дана од доспећа	26,857		26,857	86,212		86,212
преко 60 дана од доспећа	11,649,936	11,649,936	-	11,754,868	11,754,868	-
УКУПНО	11,869,929	11,649,936	219,993	12,550,879	11,754,868	796,011

Старосна структура потраживања од купаца у иностранству	2018			2017		
	брutto	исправка	нето	брutto	исправка	нето
Текућа	0		0	31,224		31,224
0-30 дана од доспећа	26,469		26,469	33,866		33,866
30-60 дана од доспећа	5		5	2,553		2,553
преко 60 дана од доспећа	3,613		3,613	8,120		8,120
преко 90 дана од доспећа	761,166	761,166	0	738,254	738,254	0
УКУПНО	791,252	761,166	30,086	814,017	738,254	75,763

7.2. Тржишни ризик

Тржишни ризик је ризик могућности настанка негативних ефеката на финансијски резултат и капитал Друштва због губитака у оквиру билансних позиција, насталих као последица негативних тржишних кретања цена и других релевантних финансијских параметара. Тржишни ризик се састоји од три врсте ризика: валутног ризика, каматног ризика и ризика од промене цена.

Валутни ризик, који се још назива девизни ризик или ризик од промене курса, је ризик од флукуирања фер вредности или будућих токова готовине финансијског инструмента услед промене девизних курса. Валутни ризик се испољава код финансијских инструмената који су означени у иностранској валути.

Друштво послује у међународним оквирима и изложено је ризику промена курса страних валута који проистиче из пословања са различитим валутама, првенствено евром. Наиме, Друштво је изложено ризику од промене страних релевантних валута, пре свега, преко насталих обавеза по основу увезених сировина (85% су сировине из увоза), док је највећи део пласмана на домаћем тржишту у потраживањима која нису индексирана у ино-валути. Сходно наведеном, Друштво својом пословном политиком настоји да продају извозно оријентише како би преко освајања нових тржишта свело ризик од промена курса страних валута у односу на динар на најмању могућу меру.

Поред обавеза према инодобављачима, Друштво је изложено ризику од промене курса страних валута по основу обавеза према добављачима, те по основу обавеза по кредитима који су индексирани у иновалути. Анализа осетљивости, презентована у наставку, показује како би негативна промена курса утицала на промену резултата Друштва, па се може закључити да је **Друштво значајно изложено валутном ризику**.

Следећа табела представља преглед средстава и обавеза према валути, на дан 31.12.2018. односно 31.12.2017.

Преглед изложености Друштва девизном ризику на дан 31.12.2018.

У хиљадама РСД	BAM	MKD	RUB	USD	EUR	RSD	Укупно
Готовина и еквиваленти	32	180	148	-	50,606	100,173	151,139
Потраживања	-	-	-	-	34,827	234,630	269,457
Краткорочни пласмани	-	-	-	-	2,857,373	193,194	3,050,567
Учешћа у капиталу	-	-	-	-	-	3,180	3,180
Остала потраживања	-	-	-	-	31,613	210,946	242,558
Укупно	32	180	148	-	2,974,419	742,123	3,716,901
Краткорочне фин.обавезе	-	-	-	-	4,357,806	736,139	5,093,945
Обавезе из пословања	2,986	4,922	99	50,533	282,496	730,378	1,071,413
Дугорочне обавезе	-	-	-	-	-	148,905	148,905
Остале обавезе	272	-	119	-	56,056	1,649,326	1,705,772
Укупно	3,258	4,922	218	50,533	4,696,358	3,264,748	8,020,036
Нето девизна позиција на дан 31. децембар 2018.	(3,227)	(4,742)	(70)	(50,533)	(1,721,940)	(2,522,624)	(4,303,136)

Преглед изложености Друштва девизном ризику на дан 31.12.2017.

У хиљадама РСД	BAM	MKD	RUB	USD	EUR	RSD	Укупно
Готовина и еквиваленти	241	194	55	46	119,522	19,003	139,061
Потраживања	-	-	-	1,177	172,367	799,914	973,458
Краткорочни пласмани	-	-	-	-	-	172,957	172,957
Учешћа у капиталу	-	-	-	-	-	3,432	3,432
Остала потраживања	-	-	-	-	27	111,293	111,320
Укупно	241	194	55	1,223	291,915	1,106,600	1,400,228
Краткорочне фин.обавезе	-	-	-	-	3,871,114	628,530	4,499,644
Обавезе из пословања	97	-	-	85,762	521,764	1,084,542	1,692,165
Дугорочне обавезе	-	-	-	-	973,135	-	973,135
Остале обавезе	-	-	-	-	79,133	1,944,332	2,023,466
Укупно	97	-	-	85,762	5,445,146	3,657,404	9,188,409
Нето девизна позиција на дан 31. децембар 2017	144	194	55	(84,539)	(5,153,231)	(2,550,804)	(7,788,181)

У следећој табели је, на основу података из девизног подбиланса, исказана књиговодствена вредност монетарних средстава и обавеза.

Средства у 000 ДИНАРА		Обавезе у 000 ДИНАРА	
2018	2017	2018	2017
3,064,476	3,223,402	4,984,918	5,584,634

С обзиром на исказане разлике у девизним подбилансима, у наредној табели је урађена анализа осетљивости Друштва на номинални раст курса динара од 10% у односу на стране валуте. Стопа осетљивости од 10% представља процену разумно очекиваних промена у курсевима страних валута. Анализа осетљивости укључује само готовинска средства, ненаплаћена потраживања и неизмирене обавезе исказане у страниој валути, и усклађује њихово превођење на крају периода за потенцијалну депресијацију или апресијацију функционалне валуте у односу на стране валуте.

Иако, са аспекта Друштва, валутни ризик обухвата више различитих валута (анализом девизног подбиланса Друштва, може се констатовати да је Друштво најосетљивије на промену EUR, а од осталих валута незнатан утицај може да има и промена CHF и USD). Анализа осетљивости је урађена на начин који подразумева идентичну флукуацију свих за Друштво релевантних валута. Поред наведеног, у анализи осетљивости је приказан утицај промене курсева страних валута на резултат, независно од тога да ли би промена курсева имала тренутан или одложен ефекат (по основу дугорочних потраживања и обавеза у динарима са валутном клаузулом и по основу дугорочних потраживања и обавеза у страниој валути; сходно Правилнику о рачуноводству и рачуноводственим политикама Друштва) на текући резултат Друштва.

Уз непромењене остале варијабле, *апресијација националне валуте* би проузроковала позитиван утицај на резултат текућег периода због позитивних ефеката нето курсних разлика између девизних средстава и обавеза. Аналогно изнетом, уз непромењене остале варијабле, *депресијација националне валуте* би проузроковала негативан утицај на резултат текућег периода због негативних ефеката нето курсних разлика између девизних средстава и обавеза.

Анализа осетљивости резултата у случају депресијације националне валуте за 10%	У 000 ДИНАРА	
	2018	2017
НЕТО УТИЦАЈ НА РЕЗУЛТАТ ТЕКУЋЕГ ПЕРИОДА	(192,044)	(236,123)

Каматни ризик је ризик могућности настанка негативних ефеката на резултат и капитал Друштва због неповољних промена каматних стопа. Друштво је овој врсти ризика изложено преко позиција финансијских обавеза за кредите узете са потенцијално променљивим каматним стопама (Белибор, Еурибор), као и услед одмеравања затезне камате због неблаговременог измирења обавезе.

Анализа осетљивости, презентована у наставку, показује да негативна промена каматних стопа (за 1%) има значајан утицај на промену резултата, па се може закључити да је **Друштво значајно изложено каматном ризику**.

У следећим табелама је приказана каматносна структура финансијских средстава и обавеза Друштва са променљивом каматном стопом на датум биланса стања.

Каматносна структура финансијских средстава и обавеза са променљивом каматном стопом	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Дугорочни стамбени кредити	3,153	3,406
Свега	3,153	3,406
Каматносне финансијске обавезе са променљивом каматном стопом		
Дугорочни кредити до годину дана	1,618,044	1,480,909
Краткорочни кредити	236,389	0
Позајмице примљене од Галинга	531,044	628,530
Свега	<u>2,385,478</u>	<u>2,109,439</u>

Обзиром на исказане разлике у финансијским средствима и обавезама са променљивим каматним стопама Друштва, у наредној табели је урађена анализа осетљивости Друштва на раст каматне стопе од 1%. Стопа осетљивости од 1% представља процену потенцијално разумно очекиваних промена у каматним стопама.

Уз непромењене остале варијабле, ако су финансијска средства са променљивом каматном стопом већа од финансијских обавеза са променљивом каматном стопом, *раст каматне стопе* би проузроковао позитиван утицај на резултат текућег периода, услед позитивних ефеката нето прихода од камата. Аналогно изнетом, уз непромењене остале варијабле, ако су финансијска средства са променљивом каматном стопом мања од финансијских обавеза са променљивом каматном стопом, *раст каматне стопе* би проузроковало негативан утицај на резултат текућег периода, услед негативних ефеката нето прихода од камате.

Анализа осетљивости резултата у случају раста каматне стопе за 1 %

НЕТО УТИЦАЈ НА РЕЗУЛТАТ ТЕКУЋЕГ ПЕРИОДА	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	(23,823)	(21,060)
	<u>(23,823)</u>	<u>(21,060)</u>

Везано за потенцијалне каматне ризике по основу финансијских обавеза, у наставку ће се дати кратак осврт на *политику управљања ризиком добављача* која се примењује у Друштву. Као што се из табеле у којој је приказана каматносна структура финансијских обавеза са променљивом каматном стопом може уочити, обавезе према добављачима (како обавезе по испостављеним фактурама, тако и нефактурисане обавезе) нису укључене у наведену групу.

Основна чињеница која подржава реалност примењеног приступа је да већина добављача за сировине и материјал, по правилу, не зарачунава затезне камате у случају кашњења Друштва у измирењу својих обавеза. Незарачунавање затезне камате треба првенствено разумети као последицу потребе за дугорочним одржавањем добрих пословних односа добављача са потенцијално квалитетним купцем. Сходно изнетом, потенцијални каматни ризици због неблаговременог измирења обавеза према добављачима за сировине и паковни материјал, у Друштву нису изражени. У наредној табели приказана је старосна структура обавеза према добављачима (без нефактурисаних обавеза):

Старосна структура обавеза према добављачима у земљи	2018	2017
Текућа	159,360	55,251
0-30 дана од доспећа	37,280	79,131
30-60 дана од доспећа	2,315	141,903
60-90 дана од доспећа	56	69,471
Преко 90 дана од доспећа	143,509	228,210
УКУПНО	342,519	573,967

Старосна структура обавеза према добављачима у иностранству	2018	2017
Текућа	143,210	70,671
0-30 дана од доспећа	122,491	47,374
30-60 дана од доспећа	2,183	28,906
60-90 дана од доспећа	2,217	133,632
Преко 90 дана од доспећа	17,568	304,608
УКУПНО	287,670	585,191

Ризик од промене цена је ризик да ће фер вредност или будући токови готовине финансијског инструмента флукуирати због промена тржишних цена (које нису оне које настају услед каматног или валутног ризика), било да су те промене проузроковане факторима специфичним за појединачни финансијски инструмент или његовог емитента, или да фактори утичу на све сличне финансијске инструменте којима се тргује на тржишту.

Законом о лековима и медицинским средствима дефинисано је да Влада Републике Србије утврђује критеријуме за формирање цена лекова који су добили дозволу за лек и који се употребљавају у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт, као и највише цене тих лекова. У циљу реализације ове надлежности, Влада је донела Уредбу о критеријумима за формирање цене лекова за употребу у хуманој медицини чији је режим издавања на рецепт и Одлуку о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини, а чији је режим издавања на рецепт (Службени гласник РС број 86 од 14. октобра 2015.).

Критеријуми за формирање цена лекова на велико су следећи:

- упоредива цена лека на велико у упоредивим земљама (Република Словенија, Република Хрватска и Република Италија),
- просечна упоредива цена лека на велико у упоредивим земљама,
- однос цене лека на велико у Републици Србији и просечне упоредиве цене лека на велико у упоредивим земљама,
- постојећа цена лека на велико,
- показатељи фармакоекономске студије,
- трошкови промета на велико.

Уредбом су дефинисани и трошкови промета лекова на велико, као и трошкови промета лекова на мало. Трошкови промета на велико су садржани у цени лека на велико у висини од 6% од цене лека на велико, умањене за износ за покриће цене контролне маркице. У 2018 години, Влада је извршила ревизију Одлуке о највишим ценама лекова за употребу у хуманој медицини (Службени гласник РС број 14 од 23. фебруар 2018.), иста је имала примену од 03.03.2018. и вредност курса је износила 119,2516 дин за ЕУР. Одлуку је одмах затим пратила и Листа лекова, која је објавила свој Правилник (Службени гласник РС број 45 од 13. јун 2018) како би се ускладио курс са претходном објављеном Одлуком. Примена је била 14.06.2018. При доношењу одлуке о цени ове групе производа узима се у обзир велики број фактора различитог карактера, а пре свега ту су: стање трошкова, тражња, конкуренција.

7.3. Ризик ликвидности

Ризик ликвидности је ризик да ће Друштво имати потешкоћа да измирује доспеле обавезе, уз одржавање потребног обима и структуре обртних средстава и очување доброг кредитног бонитета. Следећа табела представља рочност доспећа средстава и обавеза према преосталом року доспећа, на дан 31.12.2018. односно 31.12.2017. године.

У хиљадама РСД	До 3 месеца	3 месеца до 1 године	1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Готовина и готовински екв.	151,139	-	-	-	151,139
Потраживања	250,079	19,378	-	-	269,458
Краткор. финансијски пласмани	-	3,050,567	-	-	3,050,567
Учешћа у капиталу	-	-	-	3,180	3,180
Остала потраживања	-	242,558	-	-	242,558
Укупно	401,218	3,312,504	-	3,180	3,716,901
Краткор. финансијске обавезе	3,388,417	1,705,528	-	-	5,093,945
Обавезе из пословања	1,071,413	-	-	-	1,071,413
Дугорочне обавезе	-	-	148,905	-	148,905
Остале обавезе	824,806	706,257	36,066	138,643	1,705,772
Укупно	5,284,636	2,411,785	184,972	138,643	8,020,036
Рочна неусклађеност на дан 31. децембар 2018.	(4,883,418)	900,719	(184,972)	(135,464)	(4,303,135)
У хиљадама РСД	До 3 месеца	3 месеца до 1 године	1 до 5 година	Преко 5 година	Укупно
Готовина и готовински екв.	139,062	-	-	-	139,062
Потраживања	851,945	121,513	-	-	973,458
Краткор. финансијски пласмани	-	172,957	-	-	172,957
Учешћа у капиталу	-	-	-	3,432	3,432
Остала потраживања	-	111,320	-	-	111,320
Укупно	991,006	405,790	-	3,432	1,400,229
Краткор. финансијске обавезе	628,530	3,871,114	-	-	4,499,644
Обавезе из пословања	1,692,165	-	-	-	1,692,165
Дугорочне обавезе	-	-	973,135	-	973,135
Остале обавезе	1,734,307	42,828	56,577	189,754	2,023,466
Укупно	4,055,002	3,913,942	1,029,712	189,754	9,188,410
Рочна неусклађеност на дан 31. децембар 2017.	(3,063,995)	(3,508,152)	(1,029,712)	(186,322)	(7,788,181)

У наведеном контексту истичемо да:

- уважавајући динамичну природу пословања Друштва, руководство тежи да одржи флексибилност финансирања, што, поред осталог, подразумева држање на располагању оптималног износа ликвидних средстава;
- Руководство врши континуирани надзор над резервама ликвидности Друштва, која обухватају расположиве неискоришћене кредитне линије, готовину и готовинске еквиваленте, као и ликвидне потенцијале сходно очекиваним новчаним токовима.

7.4. Управљање ризиком капитала

Циљ управљања ризиком капитала је да Друштво задржи способност да настави да послује у неограничено дугом року, како би се власницима Друштва обезбедио задовољавајући принос (профит), уз очување адекватне структуре извора средстава, односно доброг кредитног бонитета.

Најбољи репрезент **рентабилности** је *стопа приноса на просечан сопствени капитал*, која показује колико Друштво остварује приноса на један динар просечно ангажованих сопствених средстава, како је просечан сопствени капитал негативан, израчунавање овог показатеља не би имало смисла. На основу наведеног, са аспекта одрживости капитала, не могу оценити као задовољавајући, тако да је ризик капитала израже, али да ће се у наредном периоду превазићи повећањем гарантне супстанце Друштва, односно сопственог капитала.

Рацио нето задужености показује колико је сваки динар нето задужености Друштва покривен капиталом Друштва

Параметри за израчунавање рација нето задужености према укупном капиталу	2018	2017
<i>Нето задуженост</i>		
Финансијске обавезе	8,094,641	8,999,780
Готовина и готовински еквиваленти	151,139	139,062
Свега	7,943,502	8,860,718
Капитал на крају године	5,255,025	9,371,306
РАЦИО НЕТО ЗАДУЖЕНОСТ ПРЕМА УКУПНОМ КАПИТАЛУ	1 : 0,34	1 : 0,94

8. БИЛАНС УСПЕХА

8.1. Приходи од продаје¹

Друштво остварује приход од продаје **продајом производа и роба, као и пружањем услуга на домаћем и иностраном тржишту**, а структура прихода је приказана у наредној табели:

	2018	2017
Приход од продаје зависним правним лицима	2,748	35,525
Роба и услуге	4,185	51,255
Одобрени рабати и рекламације	(1,437)	(15,730)
Приход од продаје на домаћем тржишту	3,034,624	3,912,253
Готови производи и роба	4,147,082	7,067,856
Услуге - ресторан	3,183	13,331
Одобрени рабати и рекламације	(1,115,642)	(3,057,507)
Поврат робе	-	(111,427)
Приход од продаје на ино тржишту	787,702	841,714
Производи и услуге	1,016,976	1,135,943
Одобрени рабати и рекламације	(229,274)	(294,229)
Укупно	3,825,074	4,789,492

8.2. Други пословни приходи²

	2018	2017
Приход од закупнина	8,968	8,860
Остали пословни приходи	237,697	209,802
Продаје топлотне паре и воде	175,008	193,793
Продаја демонтираних постројења	37,752	16,009
Остали споредни пословни приходи	24,938	-
Укупно	246,665	218,662

У оквиру осталих споредних пословних прихода највеће учешће имају приходи од пружања услуга зависном друштву Клирит.

¹ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

² Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

8.3. Трошкови материјала и трошкови горива и енергије³

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Трошкови материјала за израду	1,104,030	1,535,250
Трошкови паковног материјала	222,405	329,804
Трошкови осталог материјала	127,853	193,569
Трошкови горива и енергије	482,010	467,050
Трошкови отписа ситног инвентара	60	259
Укупно	<u>1,936,358</u>	<u>2,525,932</u>

У оквиру **трошкова горива и енергије** најзначајнији део се односи на утрошени гас, који се првенствено користи у технолошком процесу.

8.4. Трошкови зарада, накнада зарада и остали лични расходи⁴

<i>Структура трошкова зарада, накнада зарада и осталих личних расхода</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Нето зараде у земљи	691,369	843,485
Нето зараде ино представништва	6,141	7,787
Укупне нето зараде	697,511	851,272
Порези и доприноси на зараде	435,809	574,909
Регрес	69,803	116,812
Свега	1,203,124	1,542,993
Трошкови уговора о делу, ауторских уговора, уговора о привременим и повременим пословима и сл.	24,863	3,307
Накнада члановима Надзорног надзорног одбора	8,591	8,539
Остали лични расходи	357,762	407,075
Укупно	<u>1,594,340</u>	<u>1,961,914</u>

³ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

⁴ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

У оквиру **осталих личних расхода**, најзначајнији су трошкови Друштва по следећим основама:

- трошкови за неискоришћене дане годишњег одмора за 2018. годину, према обрачуну овлашћеног актуара износе 41.953 хиљада РСД;
- трошкови коришћења сопственог возила у службене сврхе у 2018. години су 29.115 хиљада РСД, а у 2017. години су износили 17.167 хиљада РСД;
- превоз радника у 2018. години су 17.745 хиљада РСД, а у 2017. години су износили 40.784 хиљада РСД;
- превоз радника у јавном саобраћају у 2018. години је 23.405 хиљада РСД, а у 2017. години 21.243 хиљада РСД;
- у оквиру осталих личних расхода током 2018. године највеће учешће си имали трошкови исплаћених отпремнина од стране послодавца, за добровољни одлазак из фирме у износу од 217.157 хиљада РСД. Поред наведеног у оквиру осталих личних расхода исказане су солидарне помоћи, трошкови службених путовања у земљи и иностранству и слични трошкови

8.5. Трошкови амортизације

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Некретнина, постројења и опреме	377,889	405,723
Нематеријалних улагања	39,365	28,514
Укупно	417,254	434,237

8.6. Трошкови производних услуга⁵

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Трошкови услуга на изради учинка	284,980	429,834
Трошкови транспортних услуга	31,900	34,306
Трошкови инвестиционог и текућег одржав.	63,167	77,004
Трошкови закупнина	3,762	3,546
Трошкови сајмова	2,588	2,925
Трошкови рекламе и пропаганде	158,267	198,900
Трошкови осталих услуга	75,377	116,182
Укупно	620,041	862,697

⁵ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

Трошкови услуга на изради учинака се односе на услужну производњу (*Биргим у Турској, Хемофарм-Вршац, зависно друштво Галеника Црна Гора д.о.о.*).

У оквиру **трошкова транспортних услуга**, поред трошкова транспортних услуга у земљи и иностранству, исказани су и трошкови фиксних телефона, трошкови мобилних телефона и др.

Трошкови инвестиционог и текућег одржавања се првенствено односе на текуће одржавање опреме у производњи и одржавање ИКТ опреме.

Трошкови закупнина се, пре свега, односе на закуп пословног простора у иностранству за потребе представништва.

Трошкови рекламе и пропаганде се односе на трошкове рекламе, укључујући и трошкове испитивања тржишта, као и трошкове израде проспеката те и трошкове спонзорства.

У оквиру **трошкова осталих услуга** најзначајнији део се односи на трошкове регистрације и обнове регистрације производа у земљи и комуналне услуге у које спадају трошкови воде, чишћења и др.

Трошкови осталих услуга се односе на заштиту на раду, регистрацију возила, трошкове фотокопирања и др.

8.7. Трошкови дугорочних резервисања

Структура трошкова резервисања	2018	2017
Резервисања за отпремнине	-	54,927
Резервисања за јубиларне награде	-	21,348
Резервисања по основу судских спорова	2,503	7,383
Укупно	2,503	83,658

Процена резервисања на датум биланса стања по основу МРС 19 (за отпремнине приликом одласка у пензију, за јубиларне награде и за неискоришћене дане годишњих одмора), као и по основу МРС 37 (остала дугорочна резервисања по основу судских спорова), детаљније је објашњена у Напомени 9.12.

8.8. Нематеријални трошкови⁶

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Трошкови непроизводних услуга	166,938	68,185
Трошкови репрезентације	27,530	33,249
Трошкови премије осигурања	38,292	41,963
Трошкови платног промета и услуга банака	7,669	6,484
Трошкови чланарина	2,264	2,337
Трошкови пореза	45,850	46,987
Остали нематеријални трошкови	22,291	162,358
Укупно	<u>310,835</u>	<u>361,563</u>

У оквиру **трошкова непроизводних услуга** исказани су трошкови: стручног усавршавања запослених, здравствених услуга, адвокатских услуга, консалтинг услуга, ревизије годишњих рачуна и др.

Трошкови репрезентације се односе на угоститељске услуге, поклоне пословним партнерима, трошкове рекламних узорака и др.

Остали нематеријални трошкови се односе на таксе (административне, судске и др.), трошкове стручне литературе, трошкове огласа и тендера и сл.

8.9. Финансијски приходи

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Приходи од камата		
Приходи од камате по другим основама	16,480	298
Свега	16,480	298
Позитивне курсне разлике		
по девизним рачунима у земљи	1,071	142
по девизним рачунима у иностранству	23,512	72
по основу обавеза према добављачима	206,370	186,252
по основу потраживања од купаца	38,568	78,343
по основу дугорочних кредита у иностранству	21,270	575,909
по основу пласмана	487	758
Свега	291,277	841,476
Остали финансијски приходи	9	126
Укупно	<u>307,767</u>	<u>841,900</u>

⁶ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

8.10. Финансијски расходи⁷

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<i>Расходи камата</i>		
камате из односа са повез.правним лицима	-	40,764
остале камате	3,999	-
по основу дугорочних кредита у земљи	10,003	447,041
по осталим фин.обавезама (есконт)	4,194	81,262
по основу дужничко поверил. односа	918	12,604
по основу небл.плаћених јавних прихода	40,281	46,983
Свега	59,396	587,890
<i>Негативне курсне разлике</i>		
по девизним рачунима у земљи	3,099	10,172
по девизним рачунима у иностранству	26,432	19,882
по основу обавеза према добављачима	200,336	59,479
по основу потраживања од инокупца	39,228	80,485
по основу пласмана у ино валути	487	922
по основу дугорочних кредита у иностранству	19,578	250,924
Свега	289,161	421,864
Остали финансијски расходи	6,014	7,895
Укупно	354,570	1,058,413

У групи расхода камата (остало) највеће учешће током 2018. године имају камате за неблаговремено плаћене јавне приходе.

8.11. Остали приходи

<i>Структура осталих прихода</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Добици од продаје некретнина, постројења и опреме	126	34
Вишкови	26	9
Приходи од усклађивања вредности залиха	2,860	9,988
Приходи од усклађивања вредности НПО	22,693	-
Приходи од смањења обавеза	1,400,585	8,450,541
Приходи од укидања резервисања	32,044	89,872
Остали непоменути приходи	32,948	10,357
Свега	1,491,281	8,560,801

⁷ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

Приходи од смањења обавеза су настали као последица отписа обавеза. У складу са Уговором о купопродаји Друштва, Република Србија је преузела обавезу да предузме све разумне напоре да се измире преостале обавезе према комерцијалним банкама (које су и до приватизације биле гарантоване), те да се накандо и одрекне регресног права. Одложни услов свим државним повериоцима након успешне приватизације, а у складу са одредбама Закона о приватизацији је отпис обавеза.

Рачуноводствена политика Друштва по питању отписа обавеза је да се чека верификација ових процеса у смислу добијања одговарајућих одлука и потврда о отпису, како од комерцијалних државних поверилаца, тако и од Управе за јавни дуг.

Приходи од смањења обавеза у 2018. години су настали као последица отписа и то од стране:

- **Управе за јавни дуг**, према члану 19. Уговора о продаји капитала Галенике ад, на име обавеза насталих по отплати кредита по гаранцији, са стањем на дан 31.12.2018. године, а на основу донете одлуке о отпису, у износу од **1.008.096 хиљада РСД** ;
- **Пореске управе (ЦВПО) И Локалних пореских администрација (ЛПА)**, према Закључку Владе Републике Србије 05 Број 023-7344/2017-1 од 04. августа 2017.године, а на основу добијених одлука о отпису, у износу од **359.510 хиљада РСД**. Поред наведеног приходи од смањења обавеза су настали и по основу отписа по основу института застрелости према добављачима у земљи и иностранству.

Приходи од смањења обавеза у 2017.години су настали као последица отписа и то:

- **Зависно Друштво Галинг доо**, по преузетим обавезама,а на основу отписа обавеза од стране комерцијалних банака у износу од **5.092.200 хиљада РСД**;
- **Државне организације и државна предузећа** (Фонд за развој, ЕПС, Градска чистоћа, Водовод и канализација, Градски завод за јавно здравље, Фармацеутски факултет), према Закључку Владе Републике Србије 05 Број 023-7344/2017-1 од 04. августа 2017.године, у износу од **1.065.629 хиљада РСД**;
- **Управа за јавни дуг**, према члану 19. Уговора о продаји капитала Галенике ад, на име обавеза насталих по отплати кредита по гаранцији, са стањем на дан 31.12.2017. године, у износу од **1.061.662 хиљада РСД** ;
- **Пореска управа (ЦВПО) И Локална пореска администрација (ЛПА)** према Закључку Владе Републике Србије 05 Број 023-7344/2017-1 од 04. августа 2017.године, у износу од **765.109 хиљада РСД**;
- **Добављачи у иностранству**, по основу института застрелости, у износу од **464.970 хиљада РСД** ;

8.12. Приходи од усклађивања вредности имовине⁸

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Потраживања од домаћих купаца	10,013	10,703
Потраживања по основу аванса	40,344	2,899
Потраживања од ино купаца	31,895	1,769
Остала потраживања	980	-
Свега	83,232	15,371

8.13. Остали расходи

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Остали расходи		
Губитак од расходовања опреме	40,307	3,171
Губитак од расходовања материјала	762	418
Мањкови	1,108	172
Расходи по основу директног отписа залиха	86,527	85,300
Остали напоменути расходи	31,724	162,486
Обезвређење НПО	1,872,887	-
Обезвређење нематеријалних улагања	42,780	-
Расходи од усклађивања вредности залиха	56,098	37,789
Свега	2,132,193	289,336

У оквиру **осталих непоменутих расхода** књижени су трошкови спорова, казни, пенала.

⁸ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

8.14. Расходи од усклађивања вредности имовине⁹

<i>Расходи од усклађивања вредности имовине</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Дугорочни финансијски пласмани	63,776	52,629
Потраживања од домаћих купаца	33	11,680
Потраживања од ино купаца	36,270	2,918
Потраживања по авансима-домаћи купци	19,556	17,526
Потраживања од зависних правних лица	19,256	54,751
Потраживања по основу ино аванса	7,154	4,129
Остала обезвређена потраживања	33,798	25,292
Свега	179,843	168,925

8.15. Порез на добитак и нето губитак

8.15.1. Усаглашавање добитка пре опорезивања и пореске основице

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Порески расход периода	-	-
Одложени порески (расходи)/приходи периода	238,253	8,450
Укупно	238,253	8,450

Усаглашавање износа пореског расхода и производа добитка пре опорезивања и прописане пореске стопе

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Добитак/(губитак) пре опорезивања	(1,432,079)	6,511,876
Обрачунати порез по законској стопи од 15%	(214,812)	976,781
Порески ефекти расхода који се не признају у пореске сврхе:		
Ефекти сталних и привремених разлика	(32,811)	(56,870)
Ефекти привремених разлика	247,623	
Искоришћени порески губици/кредити		(919,911)
Одложени порески (приход)/расход	238,253	8,450
Укупан порез	238,253	8,450
	-	-
<i>Ефективна пореска стопа</i>	0%	0%

⁹

С обзиром да Друштво неће исказати основицу опорезивања, због кумулираних пореских губитака из ранијих година, у 2018. години нема потребе за обрачуном Пореза на добит, а самим тим ни за његовим умањењем по основу пореског кредита. Детаљнија објашњења о одложеном пореском расходу периода су презентована у Напомени 9.18.

8.15.2. Порески губици исказани у Пореским билансима

Са стањем на дан 31. децембра 2018. године Друштво није признало одложена пореска средства по основу пренетих пореских губитака, услед неизвесности да ли ће постојати довољан опорезиви добитак у будућим периодима на чији терет би се могли искористити пренети порески губици.

Постојећи пренети порески губици истичу у следећим годинама:

Година настанка пореског губитка	Година истека пореског губитка	2018	2017
2014	2019	1,315,902	2,254,292
2015	2020	1,116,517	1,116,517
2016	2021	1,176,598	1,176,598
УКУПНО		3,609,017	4,547,407

Порески губитак у пореском билансу за 2018. годину још увек није утврђен.

8.15.3. Порески кредити по годинама

Година настанка пореског кредита, као и година када истиче могућност да Друштво користи порески кредит за улагања у основна средства, приказана је у наредној табели.

Година настанка пореског кредита	Година истека пореског кредита	2018	2017
2009	2019	347,299	347,299
2010	2020	4,804	4,804
2011	2021	3,252	3,252
2012	2022	7,548	7,548
2013	2023	422	422
УКУПНО		363,325	363,325

9. БИЛАНС СТАЊА

9.1. Нематеријална имовина

Преглед 2018. год.

	Остала права-жиг	Пројекти, софтвери	Нем.улагања у припреми	Укупно
Набавна вредност				
Стање на почетку године	111,105	197,940	5,811	314,856
Набавке у току године	-	75,726	32,497	108,223
Преноси-смањење/повећање	-	-	-	-
Стање на крају године	33,331	95,578	32,500	161,409
Исправка вредности				
Стање на почетку године	66,663	111,989	-	178,652
Амортизација за годину	11,110	28,255	-	39,365
Стање на крају године	-	-	-	-
САДАШЊА ВРЕДНОСТ	33,331	95,578	32,500	161,409

Нематеријална имовина (лиценце) се током 2018. године у највећој мери повећала као последица докапитализације и испуњења обавеза улагања предвиђених Уговором о купопродаји.

Преглед 2017. год.

	Остала права-жиг	Пројекти, софтвери	Нем.улагања у припреми	Укупно
Набавна вредност				
Стање на почетку године	111,105	127,431	5,811	244,347
Набавке у току године	-	-	70,509	70,509
Преноси-смањење/повећање	-	70,509	(70,509)	-
Стање на крају године	111,105	197,940	5,811	314,856
Исправка вредности				
Стање на почетку године	55,552	94,586	-	150,138
Амортизација за годину	11,111	17,403	-	28,514
Стање на крају године	66,663	111,989	-	178,652
САДАШЊА ВРЕДНОСТ	44,442	85,951	5,811	136,204

9.2. Некретнине, постројења и опрема

Преглед 2018. год.

	Земљиште	Грађевин. објекти	Опрема	ОСС у припреми	Аванс за инвестиције	Укупно
Набавна вредност						
Стање на почетку године	4,021,139	6,610,277	3,432,534	440,067	47,411	14,551,427
Набавке у току године	-	-	-	223,428	-	223,428
Преноси-смањење/повећање	-	3,753	210,980	(214,733)	-	(0)
Отуђивање и расходовање	-	(200)	(204,046)	-	(43,021)	(247,267)
Средства намењена продаји	(48,656)	(58,257)	-	-	-	(106,912)
Искњижење исправке пре процене	-	(686,387)	(1,174,007)	-	-	(1,860,394)
Ефекат процене	(2,203,499)	(2,153,187)	(386,585)	(183,460)	-	(4,926,731)
Стање на крају године	1,768,984	3,716,000	1,878,875	265,302	4,390	7,633,551
Исправка вредности						
Стање на почетку године	-	550,691	1,065,890	-	19,861	1,636,442
Амортизација за годину	-	135,699	228,087	-	-	363,785
Отуђивање и расходовање	-	(3)	(119,970)	-	(15,471)	(135,443)
Повећање - смањење	-	-	-	-	-	0
Искњижење исправке пре процене	-	(686,387)	(1,174,007)	-	-	(1,860,394)
Стање на крају године	-	-	-	-	4,390	4,390
САДАШЊА ВРЕДНОСТ	1,768,984	3,716,000	1,878,875	265,302	-	7,629,161

Преглед 2017.год.

	Земљиште	Грађевин. објекти	Опрема	ОСС у припреми инвестиције	Аванс за	Укупно
Набавна вредност						
Стање на почетку године	4,060,614	6,598,582	3,422,435	439,047	5,193	14,525,871
Набавке у току године	-	-	-	54,645	-	54,645
Преноси-смањење/повећање	(39,475)	11,695	41,930	(53,625)	42,218	2,743
Отуђивање и расходовање	-	-	(31,831)	-	-	(31,831)
Средства намењена продаји	-	-	-	-	-	-
Искњижење исправке пре процене	-	-	-	-	-	-
Ревалоризација-еф.процене	-	-	-	-	-	-
Стање на крају године	4,021,139	6,610,277	3,432,534	440,067	47,411	14,551,428
Исправка вредности						
Стање на почетку године	-	414,503	813,634	-	4,793	1,232,930
Амортизација за годину	-	136,188	269,535	-	-	405,723
Отуђивање и расходовање	-	-	(17,278)	-	-	(17,278)
Повећање - смањење	-	-	-	-	15,068	15,068
Искњижење исправке пре процене	-	-	-	-	-	-
Стање на крају године	-	550,691	1,065,891	-	19,861	1,636,443
САДАШЊА ВРЕДНОСТ	4,021,139	6,059,586	2,366,643	440,067	27,550	12,914,985

Садашња вредност некретнина, постројења, опреме и инвестиција у току које су под хипотеком на дан 31.12.2018. износе **1.959.652 хиљада РСД**. На дан 31.12.2018. није било закључених, а нереализованих уговора (или делимично реализованих) за набавку опреме.

Друштво је на дан 31.12.2018. године извршило процену имовине у складу са захтевима стандарда МРС 16, МРС 38, МРС 36, у вези са тим Руководство друштва је донело Одлуку о усвајању Извештаја о процени вредности грађевинских објеката и инвестиционих некретнина, земљишта, инвестиција у току, машина, постројења, рачунарске опреме, транспортних средстава, намештаја урађену од стране „Ernst & Young“ д.о.о. Београд, са следећим ефектима:

Категорија	Садашња књиговодствена вредност	Процењена вредност	Нето ефекат процене	Позитиван ефекат процене	Негативан ефекат процене
Инвестиционе некретнине	138,604,047	92,955,229	(45,648,818)	434,337	(46,083,155)
Грађевински објекти	5,927,443,171	3,774,256,394	(2,153,186,777)	127,646,637	(2,280,833,414)
Старе инвестиције у току	438,580,000	255,119,600	(183,460,400)	-	(183,460,400)
Нематеријална улагања	199,251,126	161,409,500	(37,841,626)	1,907,397	(39,749,023)
Машине, опрема и постројења	1,991,910,759	1,711,445,090	(280,465,669)	145,175,243	(425,640,912)
Намештај	29,244,489	33,784,830	4,540,341	9,755,216	(5,214,875)
Транспортна средства	133,759,523	117,792,600	(15,966,923)	2,110,470	(18,077,393)
Земљиште	4,021,139,077	1,817,639,947	(2,203,499,130)	68,431,607	(2,271,930,737)
У к у п н о	12,879,932,193	7,964,403,190	(4,915,529,003)	355,460,906	(5,270,989,909)

По питању књиговодственог обухватања, разлике између процењених вредности и књиговодствених вредности процењених средстава су обухваћени у пословним књигама на следећи начин:

- Укупан позитиван ефекат процене је **355,460,906** је књижен у корист ревалороризационих резерви у износу од **332,768,090**, а остатак од **22,692,816** као приход у корист резултата пословања текуће године.
- Негативан ефекат процене је **5,270,989,909** динара, износ од **3,455,826,618** је књижен као смањење раније формираних ревалороризационих резерви а остатак од **1,815,163,291** као обезвређење (расход) на терет резултата пословања текуће године.

При процени фер вредности објеката претежно је коришћен **метод замене вредности**, а за инвестиције у току коришћен је метод замене објекта у садашњем стању. За земљиште, машине, транспортна средства, намештај и рачунарску опрему је претежно коришћен **тржишни метод**. Значајни неучљиви инпути процене су процењени трошкови замене грађевинских објеката, и процена реалне истрошености имовине на дан процене, који се исказује кроз физички, функционалан и економски отпис. За опрему и земљиште значајни неучљиви инпути процену представљају распони цена земљишта.

Проценом је утврђен и **преостали корисни век, као и резидуал**, који ће се примењивати у обрачуну амортизације почевши од 01.01.2019. године

Проценитељска кућа „**АРТЕ МЕДИА**“ д.о.о је на захтев Друштва, на дан 31.12.2018. године извршила процену уметнина-скулптура и у вези са тим Руководство друштва је донело Одлуку број **198/27.02.2019** о усвајању Извештаја о процени вредности, са укупним негативним ефектом у износу од **92,722,058** динара, који је књижен на терет резултата текуће године. Мимо овога извршено је и обезвређење постаментa за скулптуру која је поклоњена у износу од **1,970,600** динара.

9.3. Инвестиционе некретнине

Промена стања инвестиционих некретнина	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Почетно стање (01.јануара)	129,805	129,805
Нове набавке	8,799	-
Ревалоризација - ефекти процене	(45,649)	-
Крајње стање (31.децембра)	<u>92,955</u>	<u>129,805</u>

Инвестициона некретнина	Површина (м2)	Процењена вредност у 000 РСД
Пословни простор, Жарково (Београд)	114	11,543
Пословни простор, Крагујевац	104	11,732
Пословни простор, Бања Лука	77	3,117
Пословни простор, Ниш	986	26,303
Пословни простор, Ниш	6	2,313
Пословни простор, Сопот	1,034	33,741
Пословни простор, Звездара (Београд)	55	4,206
	2,376	92,955

9.4. Дугорочни финансијски пласмани

I Учешће у капиталу зависних правних лица

	2018			2017
	Бруто	Исправка	Нето	Нето
Учешће у Галеника Црна Гора д.о.о	464,475	395,155	69,320	133,096
Учешће у Галинг д.о.о.	39	-	39	39
Учешће у Галеника Бања Лука д.о.о.	95	-	95	96
Учешће у Галеника Клирит д.о.о.	185,274	185,274	-	-
	649,883	580,429	69,455	133,231

На основу Одлуке број **72/25.01.2019.** године, Друштво је извршило **делимично обезвређење улога** у зависно друштво “Галеника Црна Гора” доо у износу од **63.776** хиљада РСД и свело вредност улога на надокнадиву вредност на дан 31.12.2018. године у износу од **69.320 хиљада РСД.**

У ранијим обрачунским периодима, Друштво је извршило обезвређење у целости улога у зависно друштво “Галеника Клирит” доо у износу од 185.274 хиљада РСД, с обзиром да зависно друштво “Галеника Клирит” доо има негативан укупан капитал, односно губитак изнад висине капитала.

II Дугорочни пласмани матичним и зависним правним лицима

	2018	2017
Дугорочни пласмани Галингу	-	2,864,095
Дугорочни пласмани Клириту	-	14,784
	-	2,878,879

Дугорочни пласман зависном друштву Галинг у 2018. години рекласификован на краторочна пласамани, у складу са рочношћу. Дугорочни пласман зависном друштву Клирит у 2018. години рекласификон на основу процене руководства на спорна потраживања, због дугорочне несолвентности.

III Остали дугорочни финансијски пласмани

	2018			2017		
	Бруто	Исправка	Нето	Бруто	Исправка	Нето
Станком холдинг	11,498	11,498	-	11,498	11,498	-
"I.G.C. LTD" Кипар	2,585	2,585	-	2,478	2,478	-
Улагање у Хабит	84,860	84,860	-	84,860	84,860	-
Цептер банка	26	-	26	26	-	26
Стамбени кредити дати радницима	3,153	-	3,153	3,406	-	3,406
	102,123	98,943	3,180	102,268	98,836	3,432

9.5 Сумњива и спорна потраживања

	2018			2017		
	Бруто	Исправка	Нето	Бруто	Исправка	Нето
Домаћи купци- тужени и спорни	11,521,484	11,521,484	-	11,628,600	11,626,934	1,666
Ино купци - тужени и спорни	324,155	324,155	-	318,172	318,172	-
Потраживања-банке	23,980	23,980	-	23,980	23,980	-
Потраживања-Трудбеник	-	-	-	2,990	2,990	-
Потраживања-бивши запослени	2,951	2,951	-	-	-	-
Потраживања-позајмице Клириту	61,404	61,404	-	31,552	31,552	-
	11,933,975	11,933,975	0	12,005,294	12,003,629	1,666

Над купцима Велефарм АД холдинг, Велефарм Инвест, Велефарм ВФБ, Велефарм Пролек, БГ фарм, Ветфарм ад, Ветфарм логистика је **проглашено банкротство**, а над купцима Ветпром Суботица, Монтажа а.д. и „Habit Pharm, Еурополис, ЈУ бизнис и Универзал банка **покренут је стечајни поступак**, односно УППР. Друштво је пријавило своја потраживања од дужника која се у билансу стања воде на туженим и спорним потраживањима од купаца у у земљи и иностранству. Од укупно пријављеног потраживања од дужника, у износу од **13.343.108 хиљада РСД**, у поступку стечаја призната су потраживања Друштва као разлучног, односно стечајног повериоца у износу од **8.877.421 хиљада РСД**. За оспорена потраживања поднете су тужбе за утврђивање основаности ових потраживања пред надлежним Трговинским судовима.

9.6. Залихе и дати аванси¹⁰

	2018			2017		
	Бруто	Исправка	Нето	Бруто	Исправка	Нето
Материјал	935,543	(45,375)	890,168	849,823	(56,328)	793,495
Ситан инвентар	31,281	(30,755)	526	48,334	(47,931)	403
Недовршени производи	47,076	-	47,076	51,506	-	51,506
Готови производи	782,771	-	782,771	605,112	-	605,112
Роба	24,450	-	24,450	14,495	-	14,495
Земљиште и грађевине намењени продаји	106,912	-	106,912	-	-	-
Дати аванси за залихе:	638,027	(489,374)	148,653	781,023	(656,976)	124,047
-у земљи	72,885	(13,931)	58,954	75,257	(16,915)	58,342
-за увоз	100,080	(11,273)	88,806	72,148	(9,338)	62,810
-за увоз (спорно)	454,051	(454,051)	-	618,947	(618,947)	-
-Галеника Црна Гора д.о.о.о.	10,119	(10,119)	-	14,671	(11,776)	2,895
-Галеника Бања Лука д.о.о.	892	-	892	-	-	-
	2,566,060	(565,504)	2,000,556	2,350,293	(761,235)	1,589,058

Друштво је након анализе стручних служби у 2018. години, формирало исправку вредности залиха сировина и паковног материјала којима је истекао рок, а којима Контрола квалитета није доделила код 99 у износу од 17,350 хиљада динара од којих се највећи износ односи на сировину *Амонијум сулфат (технички)* у износу од 826 хиљада динара. У 2018. години по процени Сектора технике и логистике извршена је исправка вредности залиха техничког материјала у износу од 22,160 хиљада динара, до доношења одлуке о директном отпису.

Такође, залихе готових производа су умањене за износ од 18,607 хиљада динара по основу залиха којима је истекао рок и којима је рок 99/99/99, а нису на коду 99. Извршен је индиректан отпис залиха готових производа којима је истекла регистрација у износу од 21,763 хиљада динара као и залихе денталних производа у износу од 3,176 хиљада динара, које су продате купцу по уговору. Друштво је извршило и умањење залиха готових производа за износ од 12,698 хиљада динара по основу ефекта обрачуна залиха са кратким роком, које ће у будућем периоду бити продате са рабатовом од 10-90%. Залихе полупроизвода су умањене за износ 20,593 хиљада динара по основу залиха са истеклим роком, за које су стручне службе дале информацију да се неће утрошити.

¹⁰ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

Друштво у 2018. години врши обрачун трошкова и учинака по методологији на нивоу јединице производа, користећи завршен радни налог као инструмент обрачуна стварне цене коштања, а у складу са МРС 2. Поред обрачуна трошкова и учинака по завршеном радном налогу Друштво је извршило и обрачун вредности недовршене производње на основу незавршених радних налога, по степену њихове завршености.

Промена вредности залиха

	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>	<u>Промена</u>
Недовршени производи	47,076	51,506	(4,430)
Готови производи	782,771	605,112	177,659
	829,847	656,618	173,229

9.7. Краткорочна потраживања¹¹

	<u>2018</u>			<u>2017</u>		
	Бруто	Исправка	Нето	Бруто	Исправка	Нето
Купци у земљи	230,859	10,866	219,993	804,381	11,704	792,677
Купац зависно лице- Црна Гора	431,482	411,562	19,920	413,317	396,994	16,323
Купац зависно лице- Галинг	-	-	-	481	-	481
Купац зависно лице- Клирит	117,587	117,587	-	115,751	114,564	1,187
Купци у иностранству	35,615	25,448	10,167	64,365	23,089	41,276
Потраживања од извозника	-	-	-	18,163	-	18,163
Рефундација-боловања/инвалиди	7,108	-	7,108	5,558	-	5,558
Потраживања-службени пут	266	110	156	165	94	71
Потраживања од радника	10,640	6,048	4,593	2,203	2,203	-
Потраживања за преплате пореза	156	-	156	-	-	-
Потраживања факторинг	7,365	-	7,365	-	-	-
Потраживања од Галинга за преузете обавезе	-	-	-	97,722	-	97,722
	841,078	571,622	269,457	1,522,106	548,648	973,458

Исправка вредности појединих потраживања извршених током 2018. године је презентована у Напомени 7.1., док је информација о неусаглашеним односима са појединим купцима презентована у Напомени 9.19.

¹¹ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

9.8. Краткорочни финансијски пласмани¹²

Структура краткорочних финансијских пласмана	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Краткорочни кредити зависном правном лицу Галинг	2,857,373	2,633
Хартије од вредности - примљене менице од купаца	193,194	164,547
Краткорочни кредити дати запосленима	-	5,777
УКУПНО	<u>3,050,567</u>	<u>172,957</u>

9.9. Готовина и готовински еквиваленти

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Текући рачун	99,786	18,614
Девизни рачун	50,761	119,835
Благајна	243	230
Остала новчана средства	349	383
	<u>151,139</u>	<u>139,062</u>

9.10. Активна временска разграничења¹³

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Потраживања за нефактурисани приход	55,016	26,914
Разграничен порез на додатну вредност	56,433	23,739
Унапред плаћени трошкови	5,038	24,618
УКУПНО	<u>116,486</u>	<u>75,271</u>

¹² Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

¹³ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

9.11. Капитал

Структура капитала	<u>2018</u>	<u>2017</u>
<i>Основни капитал</i>		
Основни капитал	28,241,035	28,241,035
Остали основни капитал	75,726	-
Свега основни капитал (1)	28,316,762	28,241,035
<i>Остали капитал</i>		
Законске резерве		
Ревалоризационе резерве	4,206,888	7,395,794
Нераспоређени добитак		6,505,757
Губитак до висине капитала	(27,268,623)	(32,771,280)
Свега остали капитал (2)	(23,061,735)	(18,869,729)
УКУПНО КАПИТАЛ (1+2)	5,255,026	9,371,306

ISIN	CFI	јединична вредност ФИ	број емитованих ФИ
RSGLNKE09529	ESVTFR	10.580,00	2.669.285

Власничка структура основног капитала:

- акцијски капитал **AELIUS S.A.R.L. Луксембург** (матични број Б218087) у износу од 23.690.979.340 (2.239.223 обичних акција, 83,888495%),
- акцијски капитал **Галеника ад** (акције стечене на основу члана 39. Закона о приватизацији (матични број 07726325) у износу од 2.965.034.420 (280.249 обичних акција, 10,4999029%),
- акцијски капитал **малих акционара** (запослени и бивши запослени) у износу од 1.585.021.540 (149.813 обичних акција, 5,61248%).

9.12. Дугорочна резервисања

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Резервисања по основу судских спорова у складу са МРС 37	36,066	56,577
Резервисања у складу са МРС 19-за недоспеле отпремнине приликом одласка у пензију	91,601	118,507
Резервисања у складу са МРС 19- примања запослених (јубиларне награде)	47,042	71,247
	174,710	246,331

Рекапитулација кретања резервисања за судске спорове током 2018. године

	Правна лица	Физичка лица
Стање на дан 01.01.2018.	53,833	2,744
Додатна резервисања	2,109	395
Искоришћена резервисања	(7,547)	(1,779)
Укидање у корист прихода	(13,688)	-
Стање на дан 31.12.2018.	34,707	1,360

За спорове са добављачима код којих је извесно да ћемо изгубити спор, Друштво није извршило резервацију за износ главнице, јер су обавезе већ прокњижене на конту - обавезе према добављачима. Резервација је извршена за износ камата и трошкова спора.

Резервисања за накнаде и друге бенефиције запослених су исказана на основу актуарског обрачуна екстерног консултанта.

Рекапитулација кретања резервисања за примања запослених (МРС 19) током 2018. године

	Отпремнина	Јубиларне награде
Стање на дан 01.01.2018.	118,507	71,247
Додатна резервисања	-	-
Искоришћена резервисања	(26,715)	(10,292)
Укидање у корист прихода	(190)	(13,913)
Стање на дан 31.12.2018.	91,601	47,042

Параметри коришћени у актуарском обрачуну

Назив	Износ
Стопа раста зараде запослених	3%
Дисконтна стопа	8%
Стопа флукуације запослених	5%

9.13. Дугорочне обавезе

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Обавезе које се конвертују у капитал	226,863	-
Дугорочни кредити у земљи	148,905	473,891
Обавезе према матичном пр.лицу-Аелиус	-	499,244
	<u>375,768</u>	<u>973,135</u>

Валутна структура дугорочних кредита на дан биланса стања је била следећа:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
ЕУР	-	473,891
РСД	148,905	-
	<u>148,905</u>	<u>473,891</u>

Структура дугорочних кредита на дан биланса стања је била следећа:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Укупни дугорочни кредити	826,778	473,891
Кредити који доспевају до годину дана	677,873	-
Нето дугорочни кредити	<u>148,905</u>	<u>473,891</u>

Дугорочни кредити су одобравани на рок до две године, са варијабилним каматним стопама у интервалу 3-4% (р.а), а у зависности од кретања референтне каматне стопе и ЕУРИБОРА.

9.14. Краткорочне финансијске обавезе¹⁴

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Краткорочне позајмице од зависних друштава	531,044	628,530
Краткорочни кредити у земљи	236,389	-
Кредити који доспевају до годину дана	1,469,139	1,007,018
Обавезе према Галингу по преузетим кредитима	2,857,373	2,864,096
	<u>5,093,945</u>	<u>4,499,644</u>

¹⁴ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

У складу са Уговорима о дугорочним кредитима, а према члану који дефинише инструменте обезбеђења, Република Србија- Управа за јавни дуг је дужна да по гаранцији измирује дугове према Комерцијалној и Уникредит банци. Преостали износ дуга према комерцијалним банкама на дан 31.12.2018. године износи **472.778 хиљада динара** и приказан је на позицији кредита који доспевају до годину дана. Поред наведеног структуру обавеза које доспевају до годину дана чини и обавеза према Прокредит банци у износу од **205.095 хиљада динара** и обавеза према матичном друштву Аелиус у износу од **791.266 хиљада динара**.

Краткорочни кредити су одобравани са каматним стопама у интервалу 3-4% (р.а), а у зависности од кретања референтне каматне стопе и ЕУРИБОРА; позајмице матичним и зависним друштвима су бескаматне и у доспећу до годину дана.

Валутна структура краткорочних кредита на дан биланса стања је била следећа:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
ЕУР	1,500,434	1,007,018
РСД	205,095	-
	<u>1,705,528</u>	<u>1,007,018</u>

Аналитичка рочност обавеза по основу дугорочних и краткорочних кредита (у хиљадама РСД) :

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
До једне године	1,705,528	1,007,018
Од једне до пет година	148,905	473,891
Преко пет година	-	-
Укупно	<u>1,854,434</u>	<u>1,480,909</u>

9.15. Обавезе из пословања¹⁵

	2018	2017
Добављачи - матична и зав. правна лица		
Галеника Црна Гора д.о.о.	3,333	1,054
Галеника Клирит д.о.о.	-	92
Галеника Галинг д.о.о.	94,627	94,331
Галеника Бања Лука д.о.о.	1,887	8,325
Свега	99,847	103,802
Добављачи у земљи		
Добављачи - у земљи	342,519	573,967
Нефактурисане обавезе	279,284	417,100
Свега	621,804	991,067
Добављачи у иностранству		
Добављачи - иностранство	287,670	585,191
Нефактурисане обавезе	44,164	12,105
Свега	331,834	597,296
Остале обавезе из пословања	17,930	-
УКУПНО	1,071,414	1,692,165

У оквиру **обавеза за нефактурисану робу у земљи**, поред осталог, исказане су обавезе за нефактурисану робу, нефактурисан помоћни технички материјал, материјал који није атестиран и др.

¹⁵ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

9.16. Остале краткорочне обавезе и ПВР¹⁶

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Структура краткорочних обавеза и пасивна временска разграничења		
Обавезе по основу зарада и накнада зарада бруто	364,637	451,910
Обавезе по основу камата и трошкови финансирања	389,209	454,296
Обавезе према запосленима	6,018	1,267
Остале непоменуће обавезе	9,712	27,306
Унапред обрач. трошкови уништења отпада	188,492	123,109
Унапред обрачунати трошкови услуга	177,379	-
Укалкулисана ,неиздата одобрења купцима	298,419	442,825
Укалкулисане обавезе за неискоришћени ГО	41,967	42,828
	1,475,833	1,543,541

Обавезе по основу зарада се односе на обавезе за неисплаћени део зараде (порези и доприносе) до 31.12.2017.године, у износу од **272,795 хиљада РСД** за које се очекује отпис од стране ЦВПО према Закључку Владе Републике Србије 05 Број 023-7344/2017-1 од 04. августа 2017.године , мимо наведеног, обавезе по основу зарада садрже и зараду за децембар 2018. године у износу од **91,042 хиљада РСД**, која је исплаћена у јануару, као и обавезе за накнаде члановима Надзорног Одбора од **800 хиљада РСД**, који је такође исплаћен у јануару.

Остале непоменуће обавезе се односе на неисплаћене обавезе за бивше запослене по основу регреса.

Обавезе по основу камата се односе на укалкулисане трошкове камата по основу дугорочних и краткорочних кредита, по основу факторинга и камате за неизмирене обавезе по основу јавних прихода.

У категорији **унапред обрачунатих трошкова**, а на основу процене коју су урадиле стручне службе Друштва о расходованим количинама сировина и готових производа због истека рока или услед неисправности и које би требало бити уништене, а с обзиром на препоруку ревизора да су испуњени услови за признавање резервисања трошкова у складу са МРС 37 резервисани су трошкови који би настали у случају уништења **1.000 тона** фармацетског отпада у износу од **187.929 хиљада РСД**.

¹⁶ Видети обелодањивање у Напомени 10-Трансакције са повезаним странама

9.17. Обавезе по основу пореза на додату вредност и осталих јавних прихода

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Обавезе за ПДВ	-	-
Обавезе за порезе и друге дажбине	55,229	233,594
	<u>55,229</u>	<u>233,594</u>

9.18. Одложене пореске обавезе и одложена пореска средства

Одложене пореске обавезе које су исказане на дан 31. децембар се односе на опорезиве привремене разлике између књиговодствене вредности средстава која подлежу амортизацији и њихове пореске основице. Наиме, услед различитих одредби на бази којих се у Друштву одређује рачуноводствена амортизација (сходно одредбама професионалне регулативе; МРС и МСФИ и др.) и одредби којима се одређује пореска амортизација (Сходно Закону о порезу на добит правних лица), Друштво ће у будућем периоду платити већи порез на добит него што би платило да му се са аспекта пореског законодавства призна стварно исказана књиговодствена амортизација.

Из наведеног разлога, Друштво признаје одложену пореску обавезу, која представља порез на добитак који ће бити платив када Друштво „поврати“ књиговодствену вредност средстава.

Износ одложених пореских обавеза израчунат је множењем висине опорезиве привремене разлике на крају године са стопом пореза на добит за наредне обрачунске периоде (15%).

Стање и промена стања одложених пореских обавеза је приказана у наредној табели.

Стање и промена стања одложених пореских обавеза	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Књиговодствена вредност средстава која се амортизују на крају године	5,816,740	8,686,427
Пореска основица средстава која се амортизује на крају године	4,842,993	4,919,936
Опорезива привремена разлика	973,747	3,766,490
Одложене пореске обавезе	<u>146,062</u>	<u>564,974</u>

Стање и промена стања одложених пореских средстава (обавеза)	<u>2018</u>	<u>2017</u>
Стање одложених пореских обавеза на крају претходне године	564,973	581,476
Корекција одложених пореских обавеза по основу ревалоризационих резерви	(180,658)	(8,051)
Стање одложених пореских обавеза на крају текуће године	146,062	564,973
ОДЛОЖЕНИ ПОРЕСКИ (РАСХОДИ)		
ПРИХОДИ ПЕРИОДА	238,253	8,450

Одложени порески приход периода је признат у корист резултата Друштва у години када је установљено смањење стања одложених пореских обавеза.

9.19. Усаглашавање потраживања и обавеза

Друштво је извршило усаглашавање потраживања са домаћим и иностраним купцима са стањем на дан 30.11.2018. године.

Од укупно **31 домаћих купаца**, на дан 30.10.2018. године, у износу од 236.791 хиљада РСД, усаглашено је 163.441 хиљада РСД, делимично усаглашено је 59.919 хиљада РСД, оспорено је 1.087 хиљада РСД, враћено због непознате адресе 273 хиљада РСД и није враћено 17.069 хиљада РСД.

Купцима у стечају, ИОС нису слати с обзиром на став стечајних управника да на исте не одговарају, али су сва потраживања пријављена. Највећи део потраживања је признат од стране стечајних управника, док се за мање износе воде спорови, осим потраживања од БГ ФАРМ за која се води спор за већи део потраживања јер их стечајни управник у већем делу није признао.

Купцима у стечају, ИОС нису слати с обзиром на став стечајних управника да на исте не одговарају, али су сва потраживања пријављена. Највећи део потраживања је признат од стране стечајних управника, док се за мање износе воде спорови, осим потраживања од БГ ФАРМ за која се води спор за већи део потраживања јер их стечајни управник у већем делу није признао.

Од укупно **12 иностраних купаца**, на дан 31.10.2018. године, у износу од 473.493 хиљада РСД, усаглашено је 427.735 хиљада РСД (од тога Галеника Црна Гора 426.844 РСД), 37.660 хиљаде РСД је без одговора, неусаглашено је 8.097 хиљада РСД.

Друштво је извршило усаглашавање **обавеза са домаћим и иностраним добављачима** са стањем на дан 31.12.2018. године. Од укупно 107 примљених извода отворених ставки од **домаћих добављача**, који се односе на 2018. годину, у износу од 107.900 хиљада РСД, усаглашено је 96.292 хиљада РСД, а остатак је неусаглашен. Разлика се углавном односи на фактуре које нису достављене на књижење или су достављене касније па су те обавезе евидентирани на конту нефактурисаних обавеза. (тачка 9.5). **Од иностраних добављача у 2018. години није примљен ни један извод отворених ставки.**

9.20. Ванбилансна актива и ванбилансна пасива

Сходно законским одредбама Друштво је у својим финансијским извештајима исказало ванбилансну активу и ванбилансну пасиву. Ставке исказане у оквиру ванбилансне активе и ванбилансне пасиве, а које су приказане у наредној табели, не представљају средства ни обавезе Друштва, већ првенствено служе у контексту информативне улоге корисника финансијских извештаја.

<i>Примљене гаранције, авали и друга јемства</i>	2018	2017
Примљене гаранције - домаћи добављачи	72,357	7,780
Примљене гаранције - ино добављачи	-	18,832
Примљене гаранције - залог у роби	344,896	1,536,179
Свега	417,253	1,562,791
Дате гаранције - залог у роби (девизни део)	-	2,932,870
Дате гаранције - залог у роби (динарски део)	737,027	1,030,975
Свега	737,027	3,963,845
<i>Остала ванбилансна актива/пасива</i>		
Привремени извоз	8,421	8,440
Роба на чувању	46,329	5,847
Есконтване менице и факторинг	286,249	426,894
Непрефактурисани трошкови есконта	201,208	201,208
Резервни делови	2	2
Обавезе Дунав осигурање-јемство	374,010	374,010
УКУПНО	916,218	1,016,402

10. ТРАНСАКЦИЈЕ СА ПОВЕЗАНИМ СТРАНАМА

Сходно захтевима из МРС 24 – обелодањивање повезаних страна, у наставку је извршено обелодањивање односа, трансакција између Друштва и зависних Друштава и кључног руководећег особља.

Потраживања	2018	2017
Галеника Црна Гора (аванс)	10,119	14,671
Галеника Црна Гора (купац)	431,482	16,324
Галеника Бања Лука (аванс)	892	-
Галеника Клирит (купац)	117,587	1,187
Галеника Клирит (дугорочни фин.пласмани)	61,404	31,552
Галеника Клирит (дате позајмице)	-	17,417
Галеника Клирит (купац-нефактрисани приход)	-	769
Галинг (купац)	-	481
Галинг (потраживања по преузетим обавезама)	-	97,722
Галинг (нефактрисани приход)	-	214
Галинг (финансијски пласмани)	-	2,864,096
Свега	621,485	3,044,432

Обавезе	2018	2017
Галеника Црна Гора (примљени аванси)	-	1,054
Галеника Црна Гора (добављач-нефактурисане обавезе)	201	6,167
Галеника Црна Гора (добављач)	3,333	-
Галеника Бања Лука (добављач)	1,887	8,325
Галеника Бања Лука (добављач-нефактурисане обавезе)	3,527	1,787
Галеника Клирит (добављач)	-	91
Галинг (обавезе за примљене позајмице)	531,044	628,530
Галинг (остале краткорочне финансијске обавезе)	2,857,373	2,864,096
Галинг (добављач)	94,627	94,331
Галинг (добављач-нефактурисане обавезе)	168	7,374
Галинг (обавезе за камате)	175,503	198,137
Свега	3,667,664	3,809,894

Трошкови	2018	2017
Галеника Црна Гора-трошкови на изради учинака	16,289	55,358
Галеника Црна Гора-трошкови таксе и обнове регистраци	3,193	3,307
Галеника Црна Гора-трошкови уговора о делу	449	-
Галеника Црна Гора-услуге чишћења	8,368	-
Галеника Бања Лука-трошкови таксе и обнове регистраци	10,328	31,002
Галеника Бања Лука-трошкови промоција	2,416	-
Галеника Бања Лука-трошкови непроизводних услуга	23,713	-
Галеника Клирит -утрошак сировина	-	58
Галинг-трошкови уређења просторија	9,000	36,000
Галеника Клирит-обезвређење потраживања	3,023	14,075
Галинг-расходи камата по основу позајмица	-	40,764
Галеника Црна Гора-обезвређење потраживања	16,233	40,676
Свега	93,013	221,240

Приходи	2018	2017
Приход од продаје робе- Црна Гора	4,185	44,418
Финансијски попусти дати Црној Гори	(1,437)	(14,201)
Остали пос.приходи од Клирита	890	9,078
Приход од закупа Галинг	215	2,627
Приход од продаје робе Галингу	-	6,837
Свега	3,853	48,759

Примања кључног руководећег особља

Са аспекта кључног руководећег особља, у наредној табели је приказана структура примања, како у текућој, тако и у претходној години.

Структура накнада кључног руководећег особља	2018	2017
Бруто зарада	98,627	35,724

11. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОБАВЕЗЕ И ПОТЕНЦИЈАЛНА СРЕДСТВА

Потенцијалне обавезе, које могу да резултирају одливом економских користи Друштва, првенство могу да настану по основу судских спорова.

Обавезе по основу судских спорова са правним лицима у којима је Друштво тужена страна, у износу од 168.092 хиљада РСД, 749 хиљада ЕУРА, 103 хиљаде УСД и 5 хиљада КМ; од којих је измирено 38.782 хиљада РСД и 745 хиљада ЕУР и 103 хиљаде УСД, се углавном односе на судске спорове са добављачима према којима је већ формирана обавеза у билансу стања, и то за испоручену, а неплаћену робу или услуге, где је постоји потенцијална опасност одлива средстава. Исказана вредност спорова односи се на вредност главног дуга за које је извршено утужење, па је извршено резервисање за затезну камату обрачунату до 31.12.2018 године. Највећи износ резервације за затезну камату, односи се на судски спор са Нини Ниш и износи 10.469 хиљада РСД.

Потенцијалне обавезе Друштва су и судски спорови са физичким лицима који се углавном односе на неисплаћени регрес, отпремнине, накнаду штете због отказа Уговора о раду, накнаде штете итд. Укупан процењени износ ових спорова на дан 31.12.2018. је 25.029 хиљада РСД и 28 хиљада КМ. У билансу стања се не налазе обавезе по основу отказа Уговора о раду и накнаде штете.

12. ДОГАЂАЈИ НАКОН ДАТУМА БИЛАНСА СТАЊА

Друштво је извршило укалкулисавање свих материјално значајних трошкова закључно са 11. фебруаром 2019. год. на бази прокњижене документације која је пристигла у Службу рачуноводства. Нису постојали значајни догађаји након извештајног периода који би захтевали корекције и обелодањивања у финансијским извештајима или напоменама уз финансијске извештаје састављене на дан 31. децембар 2018. године и за годину тада завршену.

13. ДЕВИЗНИ КУРСЕВИ

Средњи курсеви за девизе, утврђени на међубанкарском тржишту девиза, примењени за прерачун девизних позиција биланса стања у динаре, за поједине главне валуте су били следећи:

Званични средњи курс Народне банке Србије		
Валута	31.12.2018.	31.12.2017.
		<i>Износ у динарима</i>
1 ЕУР	118.1946	118.4727
1 УСД	103.3893	99.1155
1 РУБ	1.4841	1.7207
1 ЦХФ	104.9779	101.2847
1 ГБП	131.1816	133.4302
1 ДКК	15.8279	15.9099
1 БАМ	60.4319	60.5741
1 ДЕМ	60.4319	60.5741

14. УСВАЈАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ ИЗВЕШТАЈА

Финансијски извештаји Друштва за 2018. годину су верификовани од стране Генералног директора и као такви ће бити упућени органима Друштва на усвајање.

ГАЛЕНИКА а.д. Београд
Генерални директор

Reinhard Andreas Dr Nordmann